

Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ)
eep.pspa.uoa.gr
Email: newsletter_eep@pspa.uoa.gr
Τηλ: 2103689535.

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 56, Νοέμβριος 2009.

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

Μ. Ι. Τσινισιζέλης, «Η Συνθήκη της Λισσαβώνας»	3
Επισκόπηση	4
Φάκελος: Συνθήκη της Λισαβώνας: ολοκλήρωση της διαδικασίας επικυρώσεων και η εφαρμογή της. - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου. - Οι δυο νέοι θεσμοί της Ε.Ε. - Τομέας πολιτικής: ΚΕΠΠΑ - Μαρίνα Πετρέλλη, «Ελλάδα και ευρωπαϊκή άμυνα: από την Ευρωπαϊκή Συνέλευση στη Συνθήκη της Λισσαβώνας», Κείμενο Εργασίας.	11
Τύπος - Ελληνικός - Ξένος	22
Τεκμηρίωση - Τεκμηρίωση.	26
Εκδηλώσεις	29

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΕΕΠ)**

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία. Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Συνεργάζεται με τα Εργαστήρια Μελέτης Ελληνογερμανικών Σχέσεων, Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και με το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Επίσης, συνδέεται με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών και με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή:

- Τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο.
- Τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού.
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.
- Την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης, Κ.

Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης (κ' Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου) : Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά.

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Αλεξία Αλεξανδροπούλου, Φανή Γιαννακοπούλου, Γιορίνα Μαράτση.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Μ. Ι. Τσινισιζέλης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

«Η Συνθήκη της Λισσαβώνας»

Φαίνεται ότι η Ε.Ε. με την αναμενόμενη θέση σε ισχύ κατά την 1η Δεκεμβρίου της Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης και την επιλογή του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Υπάτου Αρμοστή για την εξωτερική πολιτική ξεπέρασε οριστικά μια ιδιαίτερος σημαντική θεσμική, κυρίως, κρίση η οποία κράτησε πέντε περίπου χρόνια, δηλαδή από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης - άλλως της Συνταγματικής Συνθήκης- αλλά κυρίως από την απόρριψη της Συνθήκης από την Γαλλία και την Ολλανδία.

Η Συνθήκη της Λισσαβώνας τροποποιεί τις δύο βασικές Συνθήκες της Ε.Ε.: τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η τελευταία αυτή θα μετονομασθεί σε Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νέα Συνθήκη επιλύει με σαφή και οριστικό τρόπο μια σειρά από σοβαρά θεσμικά ζητήματα των οποίων η λύση είχε χρονίσει και τα οποία αναμένεται να διευκολύνουν σημαντικά την λειτουργία της Ε.Ε. Με την νέα Συνθήκη ενισχύεται ιδιαίτερος το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εντάσσονται τα εθνικά κοινοβούλια στην διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ε.Ε. μέσω ενός νέου μηχανισμού ελέγχου της επικουρικότητας. Η διαδικασία της Συναπόφασης καθίσταται η βασική διαδικασία λήψης των αποφάσεων, και αυξάνονται οι αρμοδιότητες του ΕΚ σε ζητήματα προϋπολογισμού και εξωτερικών σχέσεων/διεθνών συμφωνιών.

Η νέα Συνθήκη καταργεί το σύστημα της κυκλικής Προεδρίας και εισάγει τη θέση του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με θητεία 2,5 ετών με δυνατότητα μιας ανανέωσης. Εισάγει –από το 2014–ένα σύστημα διπλής πλειοψηφίας που απαιτεί το 55% των κρατών μελών να εκφράζουν το 65% του πληθυσμού (απαιτούνται τουλάχιστον 15 κράτη μέλη) προκειμένου να συγκροτηθεί η ειδική πλειοψηφία. Η νέα Συνθήκη επαναπροσδιορίζει τον ρόλο του Υπάτου Εκπροσώπου της Ε.Ε. για θέματα εξωτερικής πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, θέση που συγχωνεύεται με αυτήν του Επιτρόπου για τις εξωτερικές Σχέσεις αποφεύγοντας τη θέσπιση Υπουργού Εξωτερικών της Ε.Ε. ενώ θεσπίζεται Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για την υποστήριξη του Υπάτου Εκπροσώπου.

Καταργείται το δικαίωμα αρνησικυρίας σε 40 περιπτώσεις μεταξύ των οποίων στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της λαθρομετανάστευσης,- κρίσιμη εδώ η επέκταση της δικαιοδοσίας του ΔΕΚ με πρόνοια αναβολής της απόφασης, εάν ένα μέλος θεωρήσει ότι η απόφαση αντιβαίνει σε θεμελιώδεις αρχές του Δικαϊκού του συστήματος. Από αυτό το πλαίσιο εξαιρούνται η Βρετανία και η Ιρλανδία (μετανάστευση, σύννομα, αστυνομική και ποινική συνεργασία) μέσω μιας διαδικασίας προεπιλογής, βάσει της οποίας θα επιλέγουν οι πρωτοβουλίες στις οποίες επιθυμούν να συμμετάσχουν (pick and choose). Η Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καθίσταται μέρος των Γενικών Αρχών του Δικαίου της Ε.Ε. αλλά δεν προσαρτάται στη νέα Συνθήκη, η Τσεχία και η Πολωνία για διαφορετικούς λόγους εξαιρούνται από την εφαρμογή της Χάρτας και το Ηνωμένο Βασίλειο έχει λάβει γραπτές διαβεβαιώσεις ότι η Χάρτα δεν θα έχει εφαρμογή σε ζητήματα της Βρετανικής νομοθεσίας για κοινωνικά θέματα.

Τα εθνικά Κοινοβούλια συμμετέχουν για πρώτη φορά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ε.Ε. μέσω του ελέγχου της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας και

έχουν το δικαίωμα να προβάλλουν αντίρρηση σε πρόταση νομοθετικού περιεχομένου της Επιτροπής μέσω αιτιολογημένης γνώμης αναγκάζοντας την Επιτροπή να επαναξετάσει το αρχικό σχέδιο νόμου (διαδικασίες κίτρινης και κόκκινης κάρτας). Αναφορικά με τη διαδικασία της συναπόφασης επεκτείνεται η εφαρμογή της και μάλιστα σε κρίσιμους τομείς εσωτερικών υποθέσεων και δικαιοσύνης. Αποδίδεται διεθνής νομική προσωπικότητα στην Ε.Ε., θεσπίζεται η δυνατότητα αποχώρησης ενός κράτους μέλους από την Ε.Ε., και κατανέμονται οι αρμοδιότητες μεταξύ των κρατών μελών και της Ε.Ε. σε αποκλειστικές, συντρέχουσες και υποστηρικτικές. Απλοποιείται η ενεργοποίηση των ενισχυμένων συνεργασιών (στις οποίες διατηρείται η ομοφωνία ενώ στην περίπτωση της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας απαιτείται ειδική πλειοψηφία).

Συνολικά η επίλυση μιας σειράς θεσμικών εκκρεμοτήτων με τη νέα Συνθήκη η οποία -ειρήσθω εν παρόδω διατηρεί τις περισσότερες αν όχι όλες από τις προβλέψεις της Συνταγματικής Συνθήκης- αναμένεται να διευκολύνει σημαντικά τη λειτουργία της Ε.Ε. και να προσδώσει μεγαλύτερη διαφάνεια στο σύστημα το οποίο καθίσταται συνολικά πιο εύληπτο για τους πολίτες της Ε.Ε.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου (29-30/10/2009) εργάστηκε για την έγκριση κοινής διαπραγματευτικής θέσης της Ε.Ε. για τα τελικά προπαρασκευαστικά στάδια, εν όψει της Διεθνούς Διάσκεψης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα στην Κοπεγχάγη. Σε αυτό το θέμα, προέκυψαν δύο βασικές διαφορές μεταξύ των κρατών -μελών της Ε.Ε. Η πρώτη διαφορά περιστράφηκε γύρω από τη συζήτηση για το αν είναι προτιμότερο, στο στάδιο αυτό, να αναφέρεται η κοινή θέση σε συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με το μερίδιο της Ε.Ε. στη συνολική χρηματοδότηση προς τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες του κόσμου για την

αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η Ε. Επιτροπή, η Σουηδική Προεδρία, οι Σκανδιναβικές χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο υποστήριξαν ότι θα έπρεπε να αναφέρονται συγκεκριμένα στοιχεία. Αντίθετη άποψη είχε η Γερμανία, η οποία είναι, γενικότερα, πιο απρόθυμη να προβεί σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις χωρίς, πρώτα, να έχει αποσαφηνιστεί το ποσό που οι υπόλοιποι φορείς (όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες) διατίθενται να θέσουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Στο τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σε μια διατύπωση με την οποία αποδέχεται την εκτίμηση της Επιτροπής ότι «το συνολικό καθαρό πρόσθετο κόστος των μεταρρυθμίσεων και της προσαρμογής των αναπτυσσόμενων χωρών θα μπορούσε να ανέλθει σε περίπου 100 δισ. ευρώ ετησίως έως το 2020, ποσό που θα συγκεντρωθεί από τη χρηματοδότηση των χωρών, τη διεθνή αγορά του άνθρακα, και από τη διεθνή δημόσια οικονομία. Το συνολικό επίπεδο του προαναφερόμενου κόστους

¹ Το κείμενο αυτό άντλησε τις πληροφορίες από την Ανάλυση του EPC "Between Prague and Copenhagen", Post-summit Analysis, 2/11/2009 στο www.epc.eu.

υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε €22 -50 δισ. ετησίως έως το 2020, με την επιφύλαξη της ίσης κατανομής σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με την κλίμακα διανομής που θα συμφωνηθεί. Η διαφωνία που προέκυψε με τις ταχείες επιδοτήσεις λύθηκε μόνο με την επίτευξη ενός συμβιβασμού σχετικά με την «εθελοντική» φύση της επιδότησης, ο οποίος, σε συνδυασμό με την απόφαση να μη γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένο ποσό για την παγκόσμια κατανομή του κόστους, είχε πυροδοτήσει σφοδρή κριτική από περιβαλλοντικές οργανώσεις. Επιπλέον, είχε προκαλέσει πολλές αμφιβολίες για την αποφασιστικότητα της Ένωσης να είναι στον εμπροσθοφυλακή του αγώνα κατά των κλιματολογικών αλλαγών. Σύμφωνα με την ανάλυση του EPC, πρέπει να επισημανθεί ότι, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε λίγους μήνες πριν, το συνολικό πλαίσιο είχε επιδεινωθεί.

Η δεύτερη διαφωνία που προέκυψε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μεταξύ των κρατών-μελών αφορούσε την αντίδραση ομάδας νέων χωρών εναντίον της εσωτερικής κατανομής βάρους. Οι νέες χώρες σχεδίασαν την αντίδραση τους την παραμονή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σε μια ξεχωριστή άτυπη Σύνοδο. Οι Πρωθυπουργοί της Πολωνίας κοινοποίησαν αυτή την αντίδραση υπογραμμίζοντας ότι οι φτωχότερες χώρες της Ε.Ε. καλούνται να χρηματοδοτήσουν, δυσανάλογα, τα σχέδια προσαρμογής στη Βραζιλία ή την Ινδία. Η προφορική τους αντίθεση στα κριτήρια που παρουσιάστηκαν στο αρχικό σχέδιο της Σουηδικής Προεδρίας οδήγησε σε μια λιγότερο ρητή διατύπωση, η οποία περιελάμβανε, μαζί με το ΑΕΠ και τα τρέχοντα επίπεδα εκπομπών CO₂, την αρκετά ασαφή

έννοια της «ικανότητας πληρωμής» και την απόφαση απονομής του καθήκοντος επιλογής πιο συγκεκριμένων κριτηρίων σε μια ad hoc ομάδα εργασίας. Με άλλα λόγια πέτυχαν την αποφυγή και την αναβολή του καθορισμού συγκεκριμένων κριτηρίων.

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΩΣ ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΞΟΔΟΥ².

Βάσει των εξουσιών δημοσιονομικής επιτήρησης που της έχουν ανατεθεί από τη Συνθήκη της Ε.Ε., η Επιτροπή πρότεινε σήμερα στο Συμβούλιο το 2013 ως προθεσμία για τη διόρθωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων στην Αυστρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γερμανία, την Σλοβακία, την Σλοβενία, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία. Για το Βέλγιο και την Ιταλία, που θα έχουν επίσης έλλειμμα άνω του 3% το 2009, λόγω του συγκριτικά περιορισμένου ύψους των ελλειμμάτων και των υψηλών δεικτών χρέους απαιτήθηκε να καθοριστεί πλησιέστερη προθεσμία, το 2012. Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στις συστάσεις του Συμβουλίου του περασμένου Απριλίου, αξιολόγησε επίσης κατά πόσον αναλήφθηκε «αποτελεσματική δράση» από την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Προτείνει στο Συμβούλιο να συμπεράνει ότι η Ελλάδα δεν ανέλαβε αποτελεσματική δράση. Για τις υπόλοιπες τέσσερις χώρες, είναι δυνατόν να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι ανέλαβαν δράση, αλλά η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης συγκρινόμενη με τις προβλέψεις της Επιτροπής του Ιανουαρίου δικαιολογεί την αναθεώρηση των υφιστάμενων συστάσεων

²

http://ec.europa.eu/ellada/news/news/20091111_economie_el.htm Βλέπε και <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1694&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

και κατά συνέπεια την παράταση των προθεσμιών κατά ένα έτος όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, δηλ. 2013 για την Γαλλία και την Ισπανία, 2014 για την Ιρλανδία και το οικονομικό έτος 2014/15 για το Ηνωμένο Βασίλειο.

«Όλοι συμφωνήσαμε επί της ανάγκης κατάρτισης σαφών και αξιόπιστων στρατηγικών εξόδου από την κρίση για τον περιορισμό των δημόσιων ελλειμμάτων και του χρέους, που έχουν αυξηθεί δραματικά λόγω της κρίσης. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης παρέχει την βάση για τέτοιες στρατηγικές εξόδου από την κρίση αφενός μέσω της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και αφετέρου με τα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης που θα κοινοποιηθούν τον προσεχή Ιανουάριο. Η εφαρμογή του Συμφώνου και η κατάρτιση των εν λόγω στρατηγικών δεν είναι μόνο συμβατή με την συνέχιση των μέτρων τόνωσης για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης. Απαιτείται επίσης για να αποφευχθεί αύξηση στα μακροπρόθεσμα επιτόκια κάτι που με τη σειρά του θα προκαλούσε αύξηση των δαπανών εξυπηρέτησης του χρέους και των δαπανών χρηματοδότησης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, αναστέλλοντας την ίδια την οικονομική ανάκαμψη,» δήλωσε ο επίτροπος οικονομικών και νομισματικών υποθέσεων κ. Joaquín Almunia. «Πιστεύω ότι οι προθεσμίες που προτείνονται σήμερα είναι σκόπιμες και ρεαλιστικές».

Σε διαδοχικά Ευρωπαϊκά Συμβούλια και συνόδους του G20 επιβεβαιώθηκε, στο υψηλότερο επίπεδο, η ανάγκη αποκατάστασης της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών μόλις εξασφαλιστεί η

ανάκαμψη από την μεγαλύτερη οικονομική συρρίκνωση από την εποχή του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει επίσης επιβεβαιώσει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης ως τη βάση για τις δημοσιονομικές στρατηγικές εξόδου από την κρίση που πρέπει να καταρτίσουν και να συντονίσουν τα κράτη μέλη. Η αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης του 2005 παρέχει την αναγκαία ευελιξία κατά την παρούσα κρίση και επιτρέπει διαφοροποιημένες προσεγγίσεις ανάλογα με τα σχετικά δημοσιονομικά περιθώρια ελιγμών των κρατών μελών.

Από τις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις προκύπτει ότι η μέση δημοσιονομική κατάσταση στην ΕΕ από -0,8% του ΑΕΠ το 2007, την καλύτερη κατάσταση της τριακονταετίας, αυξήθηκε σε -2,3% το 2008, έτος κατά το οποίο η χρηματοπιστωτική κρίση μετατράπηκε σε οικονομική κρίση μεγάλων διαστάσεων. Τα ποσοστό αυτό αναμένεται να τριπλασιαστεί στο -6,8% φέτος και να αυξηθεί περαιτέρω σε -7,5% το 2010, χρονιά που θα παραμείνει κατά μεγάλο μέρος έτος κινήτρων επειδή η ανάκαμψη θα είναι ευαίσθητη. Κατά την ίδια περίοδο το δημόσιο χρέος προβλέπεται ότι θα αυξηθεί πάνω από 20 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και θα συνεχίσει να αυξάνεται ακόμη και όταν τα ελλείμματα αρχίσουν να μειώνονται.

Η εξέλιξη μετά το δεύτερο τρίμηνο του 2009 και δείκτες βάσει ερευνών δείχνουν ότι η Ε.Ε. εξέρχεται από την ύφεση. Από τις φθινοπωρινές προβλέψεις προκύπτει θετική αύξηση του ΑΕΠ στην Ε.Ε. κατά 1,6% το 2011, πολύ περισσότερο από τις εκτιμώμενες σημερινές δυνατότητες, έτσι ώστε το έτος αυτό να ξεκινήσει η εξυγίανση και στα κράτη μέλη στα οποία δεν έχει ακόμη αρχίσει.

Αξιολόγηση της αποτελεσματικής δράσης

Η Επιτροπή εξέτασε τη δράση που ανέλαβαν πέντε χώρες – Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο – οι οποίες είχαν υπαχθεί στην διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος τον Απρίλιο, βάσει των συστάσεων της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 104 παράγραφος 7 της συνθήκης ΕΕ, στις οποίες ως βάση χρησιμοποιήθηκαν οι οικονομικές προβλέψεις που ανακοινώθηκαν στις 19 Ιανουαρίου.

Για την Ελλάδα, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν αναλήφθηκε αποτελεσματική δράση δεδομένου ότι η έντονη επιδείνωση την δημοσιονομικής κατάστασης το 2009 (-12,7% σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις, έναντι της δέσμευσης της προηγούμενης κυβέρνησης για -3,7%) οφείλεται κυρίως σε ανεπαρκή ανταπόκριση των ελληνικών αρχών. Όσον αφορά το σκέλος των δαπανών, από την εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2009 προκύπτουν μεγάλες υπερβάσεις δαπανών (2½ εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) το 2009, περισσότερο από το ήμισυ των οποίων οφείλεται σε υψηλότερες των προϋπολογισθεισών αμοιβές εργαζομένων και σε αυξημένες δαπάνες κεφαλαίου. Συνεπώς η Επιτροπή προτείνει στο Συμβούλιο να συμπεράνει ότι η Ελλάδα δεν ανέλαβε αποτελεσματική δράση σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 8 της Συνθήκης. Υπολογισμός των προθεσμιών

Οι προτεινόμενες προθεσμίες εξασφαλίζουν την ισότιμη αντιμετώπιση των κρατών μελών ενώ λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά δημοσιονομικά περιθώρια ελιγμών. Η απαιτούμενη μέση ετήσια δημοσιονομική προσπάθεια υπολογίζεται λαμβανομένων υπόψη όλων των παραγόντων που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής, αρχής γενομένης από το έλλειμμα και το

χρέος, καθώς και άλλων δεικτών, όπως η κατάσταση των τρεχουσών συναλλαγών, το επίπεδο των ενδεχόμενων υποχρεώσεων του χρηματοπιστωτικού κλάδου, οι καταβολές τόκων, τα ασφάλιστρα και οι αναμενόμενες μεσοπρόθεσμες αλλαγές των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού. Για χώρες με υψηλούς άμεσους κινδύνους διατηρησιμότητας, απαιτείται ταχύτερη δημοσιονομική προσαρμογή με στόχο την εκ νέου δυνατότητα προσφυγής στις χρηματαγορές. Το πρόγραμμα προσαρμογής πρέπει επίσης να συμβάλλει στην τοποθέτηση του χρέους σε τροχιά προς το επίπεδο του 60% του ΑΕΠ που προβλέπει η Συνθήκη, στις περιπτώσεις χωρών που έχουν υπερβεί αυτό το επίπεδο.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ Ε.Ε.-ΡΩΣΙΑΣ: ΕΠΑΝΕΝΑΡΞΗ Η ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ;³

Σύμφωνα με άρθρο του George Boni που δημοσιεύθηκε το Νοέμβριο στο Κέντρο Ε.Ε.-Ρωσία, η εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας και τα συμπεράσματα της 24^{ης} Συνόδου Κορυφής Ε.Ε.-Ρωσίας, που πραγματοποιήθηκε στις 18 Νοεμβρίου 2009 στη Στοκχόλμη, δείχνουν ότι οι σχέσεις μεταξύ της Ευρώπης και της Ρωσίας βρίσκονται σε κρίσιμη καμπή. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι το όραμα της Ρωσίας σχετικά με τις σχέσεις της χώρας με την Ευρώπη θα πρέπει να αναθεωρηθεί καθώς η Μόσχα θα πρέπει να αντιμετωπίσει μια πολύ πιο αποτελεσματική Ε.Ε. Στη Σύνοδο Κορυφής Ε.Ε.-Ρωσίας, ο Ρώσος Πρόεδρος Dmitry Medvedev συνάντησε τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Ε.Ε. και Σουηδό Πρωθυπουργό Fredrik Reinfeldt, τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso και τον Ύπατο Εκπρόσωπο για τις Εξωτερικές Σχέσεις

³ Boni G., "EU-Russia Relations: Reset or stagnation?", Περίληψη Euractiv, EU-Russia Centre, 26/11/2009,

Javier Solana. Σύναψαν μια συμφωνία για τα εκκρεμή ζητήματα αναφορικά με την ενεργειακή συνεργασία. Η συμφωνία αυτή, μεταξύ άλλων, ζητά από τη Ρωσία να ενημερώνει την Ε.Ε. για κάθε ενδεχόμενη διακοπή στην παροχή αερίου, προωθώντας τις διαβουλεύσεις και τις κοινές προσπάθειες αποτροπής, σύμφωνα με το συγγραφέα του άρθρου του Κέντρου Ε.Ε.-Ρωσία. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Ε. Επιτροπής José Manuel Barroso, αυτή η συμφωνία αποτελεί απόδειξη της καλής θέλησης και των δύο πλευρών να συνεργαστούν με αμοιβαία εμπιστοσύνη, διασφαλίζοντας αμοιβαία οφέλη και οικοδομώντας τρόπους για την αποτροπή και την επίλυση προβλημάτων,

Η Σύνοδος Κορυφής ασχολήθηκε και με την κλιματική αλλαγή. Όπως το έθεσε η Επίτροπος Εξωτερικών Σχέσεων Benita Ferrero-Waldner, «είδαμε ένα πολύ ενδιαφέρον ένα νέο βήμα της Ρωσίας. Η Ρωσία είναι έτοιμη τώρα να προχωρήσει σε μια μείωση της τάξης του 20-25%, σε σχέση με τα επίπεδα εκπομπών CO₂ του 1990.» Αναφορικά με το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολλές οργανώσεις έχουν ζητήσει από την Ε.Ε. να ασκήσει πίεση στη Μόσχα σχετικά αλλά στη Σύνοδο Κορυφής δεν επιτεύχθηκε κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα. Όπως επεσήμανε ο Σουηδός Πρωθυπουργός Fredrik

Reinfeldt στη Συνέντευξη τύπου που έλαβε χώρα μετά το πέρας των συνομιλιών, η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί μια αυξανόμενη πηγή ανησυχίας. Από την άλλη πλευρά, ο Ρώσος Πρόεδρος παρουσίασε τη ένταση στο Νότιο Καύκασο ως μια διαφορά απόψεων.

Ένα ακόμη ακανθώδες ζήτημα αφορά τις προσπάθειες της Ρωσίας να ενταχθεί στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Εκπρόσωπος της Ρωσίας επιβεβαίωσε ότι η ένταξη στον ΠΟΕ αποτελεί στόχος της χώρας. Ο Ρώσος Πρόεδρος Dmitry Medvedev δεν απέρριψε το ενδεχόμενο να ενταχθεί η χώρα του στον ΠΟΕ μαζί με τη Λευκορωσία και το Καζακστάν, καθώς οι τρεις χώρες έχουν συνάψει τελωνειακή ένωση. Αυτή επιλογή θα καθυστερήσει την ένταξη πολλά χρόνια και θα οδηγήσει σε στασιμότητα την πρόοδο για μια νέα διμερή Συνθήκη Ε.Ε.-Ρωσίας.

Τέλος, ο Ρώσος Πρόεδρος επεσήμανε ότι η Σύνοδος Κορυφής στη Στοκχόλμη είναι η τελευταία συνάντηση που πραγματοποιείται υπό το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και ευχήθηκε στην Ε.Ε. επιτυχία στην προσπάθεια επιλογής των προσώπων που θα αναλάβουν τα δύο αξιώματα. Ο George Boni καταλήγει στην ανάλυσή του ότι, στο άμεσο μέλλον, η Ρωσία θα πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, ότι, δηλαδή, η Ε.Ε. και όχι το ΝΑΤΟ, θα είναι ο αποτελεσματικότερος στρατηγικός παίκτης σε όλα τα πεδία διάδρασης.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

Όπως τονίζει σε δήλωσή του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να επιτύχει τη σωστή ισορροπία μεταξύ της ανάγκης για ασφάλεια και της εγγύησης του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Έτσι, η προσοχή στρέφεται προς τη διαδικασία κατάρτισης του πενταετούς προγράμματος της Στοκχόλμης. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης αποτελεί ένα νέο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αστυνομική, δικαστική και την τελωνειακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και για την πολιτική ασύλου, μετανάστευσης και θεωρήσεων για την περίοδο 2010-2014. Βασικό του σύνθημα αποτελεί η «οικοδόμηση της Ευρώπης των πολιτών». Ειδικότερα, η ανταλλαγή δεδομένων για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας είναι απαραίτητη, αλλά θα πρέπει να συνοδεύεται από την προστασία της ιδιωτικής ζωής, των προσωπικών δεδομένων καθώς και των θεμελιωδών ελευθεριών. Προς αυτή την κατεύθυνση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κινείται ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ο οποίος με την Συνθήκη της Λισαβόνας αποκτά νομική ισχύ, ενώ μέχρι τώρα είχε την μορφή ενός πολιτικού κειμένου. Ο Simon Busuttil, μέλος της Κοινοβουλευτικής ομάδας του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος υποστήριξε ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί μεν προτεραιότητα, αλλά ότι αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από την εγγύηση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επιπλέον, εκφράστηκαν φόβοι για την μετατροπή της Ευρώπης ή σε 'φρούριο' κυρίως λόγω ισχυρών μεταναστευτικών πολιτικών ή σε 'καταφύγιο' κατατρεγμένων μεταναστών. Συνεπώς αυτό το οποίο χρειάζεται κατά πολλούς είναι η επίτευξη μιας ισορροπίας, η οποία θα στρέφεται προς την λύση του προβλήματος. Μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών Κοινοβουλίων τόνισαν επίσης ότι χρειάζεται περισσότερη συνεργασία των κρατών μελών σε δικαστικές υποθέσεις, αν και πρέπει να διατηρούνται οι εθνικές παραδόσεις και να γίνονται πάντα σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι αρμοδιότητες άλλωστε τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και των εθνικών με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας από την 1^η Δεκεμβρίου 2009 αυξάνονται σημαντικά και ιδιαίτερα στους τομείς της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας.

Επιχείρηση «Αταλάντα»

«Επιχείρηση Αταλάντα» είναι η κωδική ονομασία της αντιπειρατικής εκστρατείας της Ε.Ε., που έχει ως σκοπό να προστατεύσει τα πλοία από τους πειρατές στα ανοιχτά της Σομαλίας, έργο το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερη δυσκολία λόγω κυρίως της μεγάλης έκτασης της περιοχής. Ο Peter D. Hudson, επικεφαλής της επιχείρησης και υποναύαρχος του Βασιλικού Ναυτικού της Βρετανίας σε επίσκεψη του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιέγραψε την κατάσταση και τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η επιχείρηση στην προσπάθεια της να παράσχει προστασία από τους πειρατές. Πιο συγκεκριμένα, ο κ. Hudson ανέφερε ότι οι πειρατές επιχειρούν τακτικά να κατάσχουν κάθε σκάφος συμπεριλαμβανόμενων ακόμα και των πλοίων στα πλαίσια του Παγκόσμιου Επισιτιστικού Προγράμματος ή σκάφων αναψυχής που πλέουν στην περιοχή. Για να τους σταματήσει, έχει στη διάθεση του μια δύναμη από πλοία που προέρχονται, μεταξύ άλλων, από το Βέλγιο, τη Βρετανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Ολλανδία, την Ισπανία καθώς και την Σουηδία. Επιπλέον, ο κ. Hudson υποστήριξε ότι η αποστολή δεν είναι καθόλου εύκολη εξαιτίας της τεράστιας έκτασης που καλύπτει

η περιοχή, της άρνησης συνεργασίας άλλων κρατών προκειμένου να συλληφθούν οι πειρατές καθώς και εξαιτίας της απουσίας ενημέρωσης της επιχείρησης από την πλευρά των πλοίων που κινούνται στην περιοχή. Ο επικεφαλής της επιχείρησης θεωρεί ότι τα πλοία δεν ενημερώνουν επειδή ενδεχομένως πιστεύουν ότι αν συνδεθούν με την επιχείρηση, ίσως συνδεθούν με τους πειρατές. Ένας άλλος λόγος επίσης μπορεί να αφορά την ασφάλιση των πλοίων αφού στις περισσότερες περιπτώσεις τα σκάφη ανήκουν σε μικρές επιχειρήσεις και όχι σε μεγάλες ναυτιλιακές εταιρείες. Ο κ. Hudson προειδοποίησε για μια ακόμα απειλή, η οποία αφορά την εμφάνιση ψαράδων που αποφασίζουν να δοκιμάσουν τις δυνατότητες τους στην πειρατεία και συνεπώς να επιτεθούν σε άλλα σκάφη που πλέουν στην συγκεκριμένη περιοχή. Εάν αυτό συμβεί ένα ακόμα εμπόδιο θα δυσχεράνει την επιχείρηση καθώς θα αυξηθεί ο αριθμός εκείνων που επιδίδονται στην πειρατεία προκειμένου να αποκομίσουν χρηματικά οφέλη. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πειρατεία είναι σήμερα ένα καλά οργανωμένο εγκληματικό δίκτυο, που επιτίθεται αδίστακτα σε εμπορικά, ανθρωπιστικά και αλιευτικά σκάφη, αλλά και σε σκάφη αναψυχής. Πρόκειται για ένα επικερδές εμπόριο, που συνεπάγεται τεράστιες οικονομικές ζημιές για τις ναυτιλιακές εταιρείες, αλλά και την ομηρία ή ακόμη και την εκτέλεση, σε μερικές δραματικές περιπτώσεις, των πληρωμάτων.

Επιβράβευση ευρωπαϊκών οργανώσεων για την περιβαλλοντική τους διαχείριση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απένειμε βραβεία σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές για τις εξαιρετικές τους επιδόσεις στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Κάθε χρόνο, τα βραβεία EMAS (European Eco-Management and Audit Scheme) αναγνωρίζουν και ενθαρρύνουν βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης του περιβάλλοντος. Το EMAS αποτελεί ένα διαχειριστικό εργαλείο για τις εταιρείες και τις οργανώσεις που τους επιτρέπει να αξιολογούν, να βελτιώνουν και να κοινοποιούν στοιχεία για τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις. Το σύστημα το οποίο είναι εθελοντικής συμμετοχής, έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να αναγνωρίζει και να ανταμείβει τις οργανώσεις με προορατική συμπεριφορά που εφαρμόζουν ακόμη αυστηρότερες απαιτήσεις από τις προβλεπόμενες στη νομοθεσία για το περιβάλλον, βελτιώνοντας συνεχώς την αλληλεπίδραση τους με το περιβάλλον. Το εν λόγω σύστημα άρχισε να ισχύει από το 1995 και μέχρι σήμερα έχουν καταχωρηθεί στο σύστημα περισσότεροι από 7400 χώροι. Φέτος υποψήφιος για τα βραβεία είναι τριάντα δυο οργανώσεις από 12 ευρωπαϊκές χώρες. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται ένας συνεταιρισμός ελαιοπαραγωγών, μια εταιρεία ανακύκλωσης γυαλιού και ένα ξενοδοχείο. Απονεμήθηκαν βραβεία για πέντε κατηγορίες, οι οποίες είναι:

- Μικροοργανώσεις (με λιγότερους από 10 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών έως 2 εκατ. ευρώ).
- Μικρές οργανώσεις (με 10-50 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών έως 10 εκατ. ευρώ).
- Οργανώσεις μεσαίου μεγέθους (με 50-250 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών έως 50 εκατ. ευρώ και ισολογισμό υψηλότερο των 43 εκατ. ευρώ).
- Μεγάλες οργανώσεις (με περισσότερες από 250 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 50 εκατ. ευρώ και ετήσιο σύνολο ισολογισμού υψηλότερο των 43 εκατ. ευρώ).
- Δημόσια διοίκηση.

Η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Μουσείο της Σουηδίας στη Στοκχόλμη.

ΦΑΚΕΛΟΣ:

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ: ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ.

A. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: ΑΝΟΙΞΕ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου (29-30/10/2009) ασχολήθηκε κυρίως με την οριστική επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας και τη διατύπωση της διαπραγματευτικής θέσης της Ε.Ε. για τη Διεθνή Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος στην Κοπεγχάγη. Σύμφωνα, όμως, και με την ανάλυση του European Policy Brief⁴, στο περιθώριο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στις υποψηφιότητες για τις δύο θέσεις-κλειδιά που δημιουργήθηκαν από τη Συνθήκη της Λισαβόνας (του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Υπατου Εκπροσώπου/ Αντιπροέδρου της Ε. Επιτροπής). Άλλα θέματα - όπως η δημιουργία μιας νέας Ευρωπαϊκής Οικονομικής Εποπτικής δομής και η μεταναστευτική πολιτική - συζητήθηκαν αλλά όχι διεξοδικά, καθώς οι σχετικές αποφάσεις θα ληφθούν στο επόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Αναφορικά με το νέο αίτημα του Προέδρου της Τσεχίας Vaclav Klaus, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσπάθησε να το χειριστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην προκύψει, εκ νέου, θέμα επικύρωσης της Συνθήκης από τα υπόλοιπα 26 κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να αποφύγουν την αναφορά στο συγκεκριμένο ζήτημα που έθεσε ο Τσέχος Πρόεδρος (τη διατύπωση μιας εξαίρεσης από πιθανές αναδρομικές διεκδικήσεις από την εθνική Γερμανική κοινότητα των Sudetendeutschen, που διαμορφώθηκε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τα διατάγματα Benes), μια κίνηση που θα πυροδοτούσε ένα παρόμοιο αίτημα από τη Σλοβακία και, πιθανή αντίθεση από την Ουγγαρία. Από την άλλη πλευρά, οι Ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν να «δώσουν» στην Τσεχία μία πλήρη ρήτρα εξαίρεσης («opt-out») από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με το παράδειγμα της Ιρλανδίας, η εξαίρεση («opt-out») της Τσεχίας θα προσαρτηθεί στην επόμενη Συνθήκη Προσχώρησης. Το σχετικό Πρωτόκολλο, που προσθέτει τη Δημοκρατία της Τσεχίας στη ρήτρα εξαίρεσης («opt-out») που είχαν ήδη διαπραγματευτεί το 2007 το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πολωνία, προσαρτήθηκε στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου. Επιπλέον προσαρτήθηκαν δύο επεξηγηματικές παράγραφοι αναφορικά με το δικαστικό πεδίο εφαρμογής του Χάρτη και την αρχή της επικουρικότητας προκειμένου να καθησυχασθούν οι ανησυχίες της Σλοβακίας.

Μετά τη συμφωνία για την εξαίρεση της Δημοκρατίας της Τσεχίας, που έγινε δεκτή από όλα τα κράτη μέλη με «μισή καρδιά» (σύμφωνα και με την Ανάλυση του EPC), η διαδικασία της επικύρωσης της Συνθήκης της Λισαβόνας είχε αίσιο τέλος. Στις 3 Νοεμβρίου 2009 το Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχίας απεφάνθη ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι συμβατή με το Σύνταγμα της Τσεχίας και την ίδια μέρα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Τσεχίας Vaclav Klaus υπέγραψε την επικύρωση της Συνθήκης.

⁴ "Between Prague and Copenhagen", Post-summit Analysis, 2/11/2009 στο http://www.epc.eu/ER/pdf/817159469_Post-Summit%20Analysis%20-%20202%20November%202009.pdf.

B. ΟΙ ΔΥΟ ΝΕΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ Ε.Ε.

Μετά την έκτακτη Σύνοδο Κορυφής που πραγματοποιήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2009 στις Βρυξέλλες, οι 27 Ευρωπαίοι ηγέτες ανέθεσαν στον πρωθυπουργό του Βελγίου, Herman Van Rompuy το αξίωμα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και στη Βρετανίδα Catherine Ashton, πρώην Επίτροπο Εμπορίου, το αξίωμα της Ύπατης Εκπροσώπου/ Αντιπροέδρου της Ε. Επιτροπής.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με τους νέους διαδικαστικούς κανόνες που εξετάζονται από τα κράτη μέλη της Ε.Ε., ο ορισθείς Πρόεδρος Herman Van Rompuy θα πρέπει να διαχειριστεί μια λεπτή ισορροπία εξουσιών με τη χώρα που ασκεί την εκ περιτροπής προεδρία, όταν θα αναλάβει τα καθήκοντά του την 1η Ιανουαρίου. Σύμφωνα με σχόλιο του EUobserver, το υπό συζήτηση σχέδιο κανονισμού μπορεί να δώσει στο Βέλγο πολιτικό- γνωστό για τη διακριτική του ευχέρεια και τις διαπραγματευτικές του ικανότητες- πραγματική επιρροή ως πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Θα του δώσει την εξουσία να ζητά τη διενέργεια έκτακτης Συνόδου κορυφής των ηγετών της Ε.Ε., να καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων, να αποφασίζει για το αν θα πρέπει να παρακολουθούν τις Συνόδους Κορυφής της Ε.Ε. χώρες εκτός της Ε.Ε. ή άλλες προσωπικότητες. Ωστόσο, το πιο άμεσο τεστ των ικανοτήτων του, είναι πιθανό να είναι η συνεργασία του με τον Ισπανό πρωθυπουργό José Luis Rodríguez Zapatero, ο οποίος θα αναλάβει την Προεδρία της Ε.Ε. σε όλους τους τομείς, εκτός από την εξωτερική πολιτική, την ίδια μέρα με τον Herman Van Rompuy. Σύμφωνα με το σχέδιο κανονισμού προκύπτει ότι το μηνιαίο Γενικό Συμβούλιο Υποθέσεων, του οποίου θα προεδρεύει η Ισπανία, θα είναι εξαιρετικά ισχυρό. Αυτή η σύνθεση του Συμβουλίου «προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και εξασφαλίζει τη συνέχειά τους, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και την Επιτροπή». «Το Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για το γενικό συντονισμό των πολιτικών, στα θεσμικά και διοικητικά θέματα που επηρεάζουν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης», καθήκοντα που περιλαμβάνουν την πολυετή χρηματοδότηση και τη διεύρυνση. Η εκ περιτροπής Προεδρία του Συμβουλίου και ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έχουν πολλές κοινές αρμοδιότητες. Αυτοί οι δύο φορείς και ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα έχουν τακτικές συναντήσεις ενώ η χώρα που ασκεί την Προεδρία θα προεδρεύει και των συζητήσεων για την εκπόνηση του σχεδίου συμπερασμάτων και των σχεδίων των αποφάσεων πριν από τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια. Το πώς θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη εναπόκειται στις προσωπικότητες τόσο του Herman Van Rompuy όσο και του José Luis Rodríguez Zapatero και στη βούλησή τους να κάνουν αυτό το σχήμα να λειτουργήσει, με την Ισπανική Προεδρία να θέτει το πλαίσιο για τις επόμενες προεδρίες. Ο José Luis Rodríguez Zapatero έχει ήδη καταστήσει σαφές ότι δε θέλει η Ισπανία να παραγκωνίζεται κατά τη διάρκεια της εξάμηνης θητείας της και έχει ήδη σχεδιάσει πώς θα συντονίσει τις συζητήσεις για μια νέα μακροπρόθεσμη οικονομική στρατηγική, το Μάρτιο του 2010. Εν τω μεταξύ, ο εσωτερικός κανονισμός της Ε.Ε. καθιστά σαφές ότι ο ο Γενικός Γραμματείας του Συμβουλίου - Γάλλος Pierre de Boissieu θα είναι ισχυρός. Η Σουηδική Προεδρία τον ανέφερε ως τον «άνθρωπο που λαδώνει τη μηχανή της Ε.Ε.» Ο Pierre de Boissieu ήταν μέχρι τώρα ο αναπληρωτής γενικός γραμματέας του Συμβουλίου και αναλαμβάνει το νέο του ρόλο την 1η Δεκεμβρίου, όταν η Συνθήκη της Λισαβόνας

τεθεί σε ισχύ. Ο Γάλλος Γενικός γραμματέας του Συμβουλίου θα παρίσταται στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια., «θα λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την οργάνωση της διαδικασίας» και θα προετοιμάζει τα πρακτικά της συνεδρίασης. Θα πρέπει να συνεργάζεται στενά με τη χώρα που ασκεί την Προεδρία του Συμβουλίου για την εξασφάλιση της συνοχής των εργασιών και τη δημιουργία του 18μηνου-προγράμματος από την τριάδα των Προεδριών, καθώς και να βοηθά το νέο Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και την επικεφαλής της εξωτερικής πολιτικής.

«Δύο «ζήτω» και ένα μάθημα για την Ε.Ε.»,⁵

Δύο «ζήτω» για την Ε.Ε. σχετικά με το διορισμό των δύο νέων αξιωματούχων που δημιουργούνται από τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Η επιλογή του Πρωθυπουργού του Βελγίου Herman Van Rompuy ευθυγραμμίζεται πλήρως με το προφίλ που (έστω και αμυδρά) καθορίζεται από τη Συνθήκη της Λισαβόνας για το ρόλο του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και μπορεί να οδηγήσει στην αποσαφήνιση των υπόλοιπων γκρίζων ζωνών.

Ο διορισμός της Catherine Ashton ήταν απροσδόκητος και προκάλεσε ορισμένες ανησυχίες σχετικά με ετοιμότητα της να ανταπεξέλθει στο δύσκολο έργο της ως επικεφαλής της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης. Όπως επισημάνθηκε, υπήρχαν περισσότερο έμπειροι και γνωστοί υποψήφιοι για τη θέση αυτή. Η πολιτική λογική οδήγησε τους 27 ηγέτες σε αυτήν την επιλογή. Ως Επίτροπος για το Εμπόριο η Catherine Ashton έχει γνωρίσει και εκτιμήσει τον τρόπο με τον οποίο εργάζεται η Ένωση και έμαθε να υπερασπίζεται τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών χωρών σε όλο τον κόσμο, στοιχεία που μπορεί εν μέρει να αντισταθμίσουν την έλλειψη της σε διπλωματική εμπειρία. Επίσης, το να «ωριμάζει» κάποιος, επί τω έργω, δεν είναι ασυνήθιστο σε αυτό το επίπεδο, και σίγουρα δεν είναι αδύνατον. Η Catherine Ashton φαίνεται σταθερά αποφασισμένη να αποδείξει ότι «ναι αυτή μπορεί» - και πρέπει να ελπίζουμε ότι θα μπορέσει, καθώς η Ένωση έχει μεγάλη ανάγκη για μια πιο αποτελεσματική και συνεπή κοινή εξωτερική πολιτική.

Έχει τώρα η Ευρώπη ένα «ενιαίο τηλεφωνικό αριθμό», σύμφωνα με το διάσημο αστείο του Kissinger; Ασφαλώς όχι... αλλά μερικές φορές δεν έχουν ούτε οι ΗΠΑ. Αυτό που αναμένεται να προσφέρει η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι μάλλον μια ενιαία έδρα στις Βρυξέλλες και έναν κατάλογο που θα περιλαμβάνει μια «τριάδα» στην κορυφή (καθώς οι όροι της «τρίο», του «τρίο» και των «μεγάλων τριών» υπάρχουν ήδη...), και ενδεχομένως την εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. (η οποία παραμένει εν ενεργεία σε ορισμένους τομείς), και πιθανώς ακόμη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο ενισχύθηκε με νέες αρμοδιότητες και όλο και περισσότερο μοιάζει με το Κογκρέσο των ΗΠΑ, από την άποψη του ρόλου και του τρόπου λειτουργίας. Αν και οι κύριοι παίκτες είναι έτοιμοι τώρα να πιάσουν δουλειά, το νέο Σύστημα της Λισαβόνας μπορεί να χρειαστεί κάποιο χρόνο για να πάρει σχήμα και μορφή.

Ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η συζήτηση σχετικά με τη νέα αρχή και τις θέσεις εργασίας άφησε πολλά σημεία ασαφή και προς διαπραγμάτευση και υπήρχε κίνδυνος να πλήξει το νέο κλίμα εμπιστοσύνης που είχε επικρατήσει σε ολόκληρη την Ε.Ε. μετά το δεύτερο δημοψήφισμα στην Ιρλανδία. Ξεκίνησε με τη μεταστροφή που μετέτρεψε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου σε ένα άστοχο

⁵ Antonio Missiroli, “Two cheers and one lesson for the EU”, European Policy Centre Commentary, 23/11/2009.

δημοψήφισμα για τον Tony Blair. Στη συνέχεια ήρθε η συμφωνία για το δίδυμο Van Rompuy-Miliband. Μετά, όμως, την απόσυρση της υποψηφιότητας του Υπουργού Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου, η συζήτηση ξέφυγε και πάλι από τον έλεγχο, με σχεδόν όλους τους Ευρωπαίους ηγέτες να προτείνουν νέα ονόματα, νέα επιθυμητά κριτήρια, ή να απειλούν με υποτιθέμενα βέτο και να εγείρουν νέες απαιτήσεις – σε τέτοιο βαθμό που η Συνάντηση Κορυφής στις 19 Νοεμβρίου φαινόταν να οδηγείται σε μια δραματική σύγκρουση και σε ενδεχόμενη ρήξη, που θα είχε αρνητικές συνέπειες για την μετά τη Λισαβόνα Ευρώπη.

Τώρα που η καταστροφή έχει αποτραπεί, εν μέρει και από την προσφυγή σε σχετικά όχι αντικρουόμενες (και ελπίζω και κατάλληλες) υποψηφιότητες, πρέπει να πάρουμε το μάθημά μας. Πράγματι, αυτή τη φορά η επιλογή της νέας ηγεσίας της Ε.Ε. έγινε με έναν αποσπασματικό και κάπως αυτοσχέδιο τρόπο: ο José Manuel Barroso επιλέγη μετά τις εκλογές του Ιουνίου και βάσει της Συνθήκης της Νίκαιας ενώ οι άλλοι δύο αξιωματούχοι της Ε.Ε. επιλέγησαν, στη συνέχεια, μετά το ιρλανδικό «ναι», αλλά χωρίς κάποια προκαταρκτική συμφωνία για το θεσμικό προφίλ τους, την πολιτική λογική, και τη διαδικασία.

Ποτέ ξανά

Την επόμενη φορά, το 2014, όλα αυτά θα είναι διαφορετικά. Η νομική βάση θα είναι ξεκάθαρη τόσο για το ξεκίνημα των θεσμών όσο και συνολικά. Τα σχεδόν πέντε χρόνια εφαρμογής της Συνθήκης θα έχουν δώσει στους νέους φορείς ένα πιο συγκεκριμένο πεδίο εφαρμογής, και οι κανόνες της διαδικασίας που πρέπει να καθορισθούν (ή να προσαρμοσθούν) για κάθε όργανο, κατά πάσα πιθανότητα, θα συμβάλλουν στο να τεθεί η βάση για τις σχετικές αποφάσεις. Επιπλέον, η επίδοση των πρώτων αξιωματούχων θα επηρεάσει την επιλογή των διαδόχων τους.

Την επόμενη φορά, όλα αυτά *πρέπει* να είναι διαφορετικά. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων πιθανώς ακόμη να κοιτάζουν γύρω από το τραπέζι για να προσδιορίσουν ποιος μπορεί να είναι ο καλύτερος «πρόεδρος» μεταξύ τους. Εάν ο ρόλος και οι αρμοδιότητες ήταν εκείνες του «Προέδρου της Ευρώπης», βεβαίως, η διαδικασία θα έπρεπε να είναι διαφορετική - αλλά αυτό δεν ισχύει τώρα και δε θα ισχύει στο μέλλον.

Ωστόσο, όσον αφορά τις δύο κορυφαίες θέσεις, η διαδικασία επιλογής πρέπει να γίνει σίγουρα πολύ πιο ανοικτή και διαφανής. Οι προσωπικότητες είναι αυτές που μετράνε και η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη έχει όντως δείξει μεγάλο ενδιαφέρον στον τρόπο με τον οποίο επιλέγησαν οι υποψηφιότητες- και μια κάποια απογοήτευση για τον τρόπο με τον οποίο, τελικά, επιλέγησαν οι νικητές.

Κατά την έναρξη της εκστρατείας του 2014 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κύρια ευρωπαϊκά κόμματα - που και αυτή τη φορά έπαιξαν έναν μικρό αλλά ακόμη αμφίσημο ρόλο - θα πρέπει να προτείνουν τους υποψηφίους τους για την Προεδρία της Ε. Επιτροπής και για τη θέση του Υπατου Εκπροσώπου/ Αντιπροέδρου της Ε. Επιτροπής. Τα ονόματά και οι ικανότητες τους θα πρέπει, συνεπώς, να αποτελέσουν μέρος της ευρύτερης πολιτικής συζήτησης που γίνεται σε όλη την Ευρώπη και να ελέγχονται επαρκώς.

Η πολιτική ισορροπία που προκύπτει από τις εκλογές θα πρέπει να καθορίσει ποιος θα αναλάβει την κάθε θέση - χωρίς πισωγυρίσματα, λογομαχίες, ελιγμούς ή παζάρια. Με αυτό τον τρόπο, η συνολική νομιμότητα της Ε.Ε. και ο ρόλος των κορυφαίων εκπροσώπων της θα ενισχυθούν σε μεγάλο βαθμό και στα μάτια των πολιτών.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΚΕΠΠΑ

α) Οι αλλαγές που προβλέπει η Συνθήκη της Λισαβόνας για την ΚΕΠΠΑ.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου επιφέρει μια σειρά από σημαντικές αλλαγές στην θεσμική συγκρότηση της Ε.Ε. Θεσπίζει επίσης σημαντικές αλλαγές και στο σύστημα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, και ειδικότερα:

- **Νομική προσωπικότητα.** Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά νομική προσωπικότητα, πράγμα που σημαίνει, μεταξύ άλλων ότι έχει πλέον τη δυνατότητα να συνάπτει διεθνείς συνθήκες.
- **Σταθερός πρόεδρος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.** Σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θεσπίζεται σταθερός πρόεδρος για περίοδο 2,5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης, (2,5+2,5ετη, 5ετη θητεία), ο οποίος θα εκπροσωπεί, στο επίπεδο του την Ένωση στο παγκόσμιο σύστημα.
- **Υπατος Εκπρόσωπος με αρμοδιότητες Υπουργού Εξωτερικών.** Διορίζεται νέος Υπατος Εκπρόσωπος με αρμοδιότητες Υπουργού Εξωτερικών, ο οποίος είναι ταυτόχρονα και αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- **Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.** Δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, η οποία συνδράμει και στηρίζει τον Υπατο Εκπρόσωπο στο έργο του.
- **Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων.** Θεσπίζεται Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων το οποίο θα προεδρεύεται σταθερά από την Υπατο Εκπρόσωπο.

β) Το σημερινό σύστημα της ΚΕΠΠΑ

Είναι γνωστό ότι αιώτερος στόχος της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι η πολιτική ενοποίηση. Η πρώτη προσπάθεια για πολιτική και αμυντική ενοποίηση έγινε το 1954 με το σχέδιο Πλεβεν το οποίο όμως απέτυχε. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Συνθήκη της Ρώμης με την οποία ιδρύεται η ΕΟΚ το 1957 να περιλαμβάνει ρυθμίσεις για θέματα χαμηλής πολιτικής, όπως εξωτερικές οικονομικές και εμπορικές σχέσεις και να μην αναφέρεται καθόλου σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας, τα οποία συνιστούν θέματα υψηλής πολιτικής. Στις αρχές της δεκαετίας του 60 έγιναν ορισμένες προσπάθειες για κοινή εξωτερική πολιτική, όπως το Σχέδιο Fouchet, οι οποίες πάλι απέτυχαν. Το 1970 μετά τη διάσκεψη της Χάγης και με βάση την έκθεση Davignon δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία, η οποία αποτέλεσε τον πρόδρομο της ΚΕΠΠΑ. Στόχος της ΕΠΣ υπήρξε η διατύπωση κοινών θέσεων από τα κράτη-μέλη για τα μεγάλα διεθνή θέματα, ιδιαίτερα στα πλαίσια του ΟΑΣΕ. Η ΕΠΣ λειτουργούσε παράλληλα ως διακυβερνητικός μηχανισμός και το 1987 ενσωματώθηκε στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, με την οποία απέκτησε νομική βάση αν και παρέμεινε διακυβερνητικού χαρακτήρα. Ο τελικός απολογισμός της ΕΠΣ μπορεί να θεωρηθεί θετικός με την έννοια ότι πάνω σε ορισμένα θέματα τα κράτη-μέλη κατάφεραν να έχουν κοινές θέσεις.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1991 καταργεί την ΕΠΣ και ιδρύει την ΚΕΠΠΑ, την οποία καθιστά τον δεύτερο πυλώνα της Ε.Ε. με διακυβερνητικό χαρακτήρα αλλά και με ενιαίο θεσμικό πλαίσιο. Η ΚΕΠΠΑ αναπτύσσεται με τις δυο επόμενες Συνθήκες, δηλαδή του Άμστερνταμ και της Νίκαιας. Με την Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 δημιουργείται ο Υπατος Εκπρόσωπος για την εξωτερική πολιτική και ταυτόχρονα

εκσυγχρονίζονται οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων ενώ η Συνθήκη της Νίκαιας ενσωματώνει όλες τις αμυντικές δραστηριότητες της Ένωσης και ουσιαστικώς καταργεί την Δυτικό-ευρωπαϊκή Ένωση.

Περιεχόμενο-Στόχοι

Η ΚΕΠΠΑ καλύπτει όλους τους τομείς εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας επιδιώκοντας να επιβεβαιώσει την ταυτότητα της στη διεθνή σκηνή.

Οι στόχοι της ΚΕΠΠΑ είναι οι εξής:

- Διαφύλαξη των κοινών αξιών, θεμελιωδών συμφερόντων ανεξαρτησίας και ακεραιότητας της Ένωσης.
- Η ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης.
- Η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας και η διατήρηση της ειρήνης.
- Η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας.
- Η ανάπτυξη και η εδραίωση της δημοκρατίας.

Μέσα υλοποίησης της ΚΕΠΠΑ

- Καθορισμός αρχών και γενικών προσανατολισμών.
- Καθορισμός κοινών στρατηγικών (δεν χρησιμοποιείται).
- Καθορισμός κοινών δράσεων (αντιμετωπίζουν ειδικές καταστάσεις εκ μέρους της Ένωσης).
- Καθορισμός κοινών θέσεων (καθορίζει τη στάση της Ένωσης πάνω σε θέματα διεθνούς πολιτικής).
- Συστηματική συνεργασία μεταξύ των κρατών.

Θεσμοί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Οι θεσμοί που μετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την ΚΕΠΠΑ είναι οι εξής:

α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Καθορίζει τις γενικές αρχές και προσανατολισμούς της ΚΕΠΠΑ.

β) Συμβούλιο Υπουργών. Υιοθετεί τις κοινές θέσεις και τις κοινές δράσεις της ΚΕΠΠΑ.

Ο κανόνας είναι ότι όλες οι αποφάσεις στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ λαμβάνονται με **ομοφωνία** με βάση πρωτοβουλία που προέρχεται είτε από κράτος-μέλος είτε από την Επιτροπή. Υπάρχουν εντούτοις δυο αποκλίσεις που θεσπίστηκαν με την Συνθήκη του Άμστερνταμ και είναι οι εξής:

- *Εποικοδομητική αποχή.* Στον τρόπο λήψης απόφασης με ομοφωνία, ένας αριθμός κρατών-μελών μπορεί να απέχει. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να ξεπερνά το 1/3 του συνόλου των κρατών-μελών. Αυτό σημαίνει ότι δεν συμμετέχει στην δράση αλλά ότι δεν μπορεί να εμποδίσει και τα άλλα κράτη-μέλη.
- *Ειδική πλειοψηφία.* Χρησιμοποιείται για την υιοθέτηση απόφασης που προβλέπει την εφαρμογή κοινής δράσης ή θέσης αλλά και για το διορισμό ειδικού εντεταλμένου ή ειδικού εκπροσώπου της Ένωσης. Σε περίπτωση που μια χώρα επικαλεστεί ζωτικό συμφέρον, τότε στέλνει το θέμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και αυτό αποφασίζει με ομοφωνία (emergency brake).

Η Ένωση εκπροσωπείται από την προεδρία στα θέματα της ΚΕΠΠΑ βοηθούμενη από την Τρόικα (η προεδρία, η επόμενη προεδρία, η Επιτροπή). Οι εργασίες για την ΚΕΠΠΑ προετοιμάζονται από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας.

Υπατος Εκπρόσωπος. Σύμφωνα με τη Συνθήκη ο Υπατος Εκπρόσωπος επικουρεί το Συμβούλιο σε θέματα της ΚΕΠΠΑ με την διατύπωση, προπαρασκευή και εφαρμογή των αποφάσεων και διεξάγει πολιτικό διάλογο με τρίτες χώρες εξ' ονόματος του Συμβουλίου. Υπατος Εκπρόσωπος από το 1999 μέχρι και σήμερα είναι ο Javier Solana.

Δ. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Μαρίνα Πετρέλλη,⁶ «Ελλάδα και ευρωπαϊκή άμυνα: από την Ευρωπαϊκή Συνέλευση στη Συνθήκη της Λισσαβώνας», Κείμενο εργασίας

Η Ελλάδα είναι μια νοτιοανατολική, ευρωπαϊκή και μεσογειακή χώρα που βρίσκεται στο σταυροδρόμι χωρών και πολιτισμών, μεταξύ Ανατολής και Δύσης, Βορρά και Νότου, σε μια θαλάσσια περιοχή με τεράστια γεωπολιτική σημασία. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα της περιοχής μέλος της ΕΕ, της ΔΕΕ και του ΝΑΤΟ γεγονός που συνέδραμε καταλυτικά για τη μετέπειτα ένταξη των γειτονικών χωρών της (η Βουλγαρία και η Ρουμανία είναι πλέον μέλη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, η Αλβανία έγινε μέλος του ΝΑΤΟ). Η ελληνική στρατηγική πολιτική έχει θέσει ως πρώτο στόχο τη διαφύλαξη, προώθηση και διαμόρφωση της ειρήνης τόσο στη γειτονική, ευρωπαϊκή περιφέρεια όσο και τη διεθνή κοινότητα. Ως αποτέλεσμα, το στρατιωτικό δόγμα της Ελλάδας είναι ένα αμυντικό δόγμα, προσανατολισμένο στην αντιμετώπιση οποιασδήποτε εξωτερικής απειλής, βασισμένο στην αρχή της αποτροπής. Οι πιο σημαντικές έννοιες της εθνικής στρατηγικής της Ελλάδας είναι η αμυντική αποτελεσματικότητα, η ευέλικτη ανταπόκριση και η ικανότητα να ανταποκριθεί στο κοινό δόγμα Ελλάδας και Κύπρου.

Στην προσπάθειά της να εξασφαλίσει τα συμφέροντά της και να προστατεύσει την επικράτειά της από τις αναφύμενες απειλές στην περιοχή των Βαλκανίων, η Ελλάδα συμμετέχει ως μέλος σε σειρά σημαντικών διεθνών οργανισμών, ενώ η πολιτική της στα Βαλκάνια διέπεται από τις αρχές του σεβασμού των διεθνών συνόρων, της σταθερότητας, της ειρήνης και ασφάλειας, καθώς και του πλήρους σεβασμού των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων. Όπως αναφέρει ο Hans Morgenthau, στο βιβλίο του *Politics Among Nations*, οι συμμαχίες είναι η πιο σημαντική εκδήλωση της ισορροπίας ισχύος και είναι προφανές ότι η Ελλάδα, που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί υπερδύναμη, στρατιωτικά ή οικονομικά, πρέπει να στηρίζεται σε συμμαχίες για να μπορεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που αναφύονται στη διεθνή σκηνή. Η Ελλάδα, λοιπόν, είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), του ΝΑΤΟ (Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου), της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Ένωση), της ΔΕΕ (Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση), του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), με σκοπό τη διατήρηση της εθνικής της ακεραιότητας και της διαφύλαξης της ειρήνης και της δημοκρατίας μεταξύ των εθνών.

Η προσπάθεια της Ελλάδας για επιδίωξη των μεγαλύτερων δυνατών πολιτικών εγγυήσεων σε θέματα ασφάλειας ήταν ένας από τους κύριους παράγοντες που ώθησαν εξάλλου τη χώρα να διεκδικήσει την ένταξή της στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1970. Η Ελλάδα ήταν και παραμένει

⁶ Υποψήφια διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών, Υπότροφος ΠΕΝΕΔ 2003, Τίτλος έργου «Η Μελλοντική Διαμόρφωση της Ε.Ε.: εσωτερικές και εξωτερικές πτυχές».

«διαφορετική» σε πολλές πτυχές σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ: (α) μέχρι πρόσφατα η μόνη βαλκανική χώρα στην ΕΕ, και για μεγάλο χρονικό διάστημα, το μόνο δυτικού τύπου πρότυπο δημοκρατίας στην περιοχή, (β) μέχρι πρόσφατα το μόνο κράτος-μέλος που δεν είχε κοινά γεωγραφικά σύνορα με την ΕΕ, και (γ) το μόνο κράτος-μέλος της ΕΕ που αντιμετωπίζει την πιθανότητα σοβαρής απειλής για την ασφάλειά του.

Από τη δεκαετία του 1990, μετά τη διάλυση και τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία, το περιφερειακό υποσύστημα των Βαλκανίων ήταν ιδιαίτερα ασταθές. Η ιδιότητα του μέλους της ΕΕ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο ως προς την εμβάθυνση της δημοκρατίας και της ευημερίας σε ένα δυσμενές γεωπολιτικό περιβάλλον για την Ελλάδα. Η ένταξη της επίσης στην Ε.Ε., επέτρεψε στην Ελλάδα, μεταπολεμικά να ξεφύγει από την «πελατειακή» της σχέση από τις ΗΠΑ και να τεθούν οι βάσεις της ισότητας και αμοιβαιότητας στη συνεργασία αυτή. Τέλος, της επέτρεψε τη «διεθνοποίηση» και τον «εξευρωπαϊσμό» της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής -και σχετικά με πιο αργούς ρυθμούς της αμυντικής πολιτικής (εστιασμένη άλλοτε αποκλειστικά στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και το ζήτημα της Κύπρου).

Ιδιαίτερα σημαντική χρονιά για την Ελλάδα ήταν το 2003 που βρισκόταν για τέταρτη φορά στο τιμόνι της Ένωσης ως προεδρεύουσα χώρα, σε μια ιδιαίτερα σημαντική και κρίσιμη περίοδο για την Ευρώπη και τον κόσμο, σε μία περίοδο που το διεθνές περιβάλλον αποδείχθηκε ασταθές και απρόβλεπτο. Η κρίση στο Ιράκ, η σύνταξη του Σχεδίου της Συνταγματικής Συνθήκης, η υπογραφή της διεύρυνσης με δέκα νέα κράτη μέλη (μεταξύ αυτών και η Κύπρος), η πραγματοποίηση των πρώτων ευρωπαϊκών, ειρηνευτικών αποστολών, η εντολή στο J. Solana για τη σύνταξη της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας, οι αποφάσεις που ελήφθησαν για την ταχύτερη ανάπτυξη της άμυνας σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι μερικές από τις σημαντικές αποφάσεις που επετεύχθησαν επί ελληνικής προεδρίας.

Το Σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, το οποίο παρουσιάστηκε επίσημα από τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης Valéry Giscard d'Estaing στο Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης το καλοκαίρι του 2003, πρότεινε σημαντικά μέτρα για τη μεταρρύθμιση της ΕΠΑΑ. Η Ελλάδα, που συμμετείχε στο Προεδρείο ως μία εκ των τριών χωρών που των χωρών που κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης άσκησαν την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζήτησε ένα «σαφές, απλό και κατανοητό» Σύνταγμα το οποίο θα συνδράμει στην «προοδευτική ανάπτυξη της ΕΠΑΑ σε ένα σύστημα συλλογικής άμυνας, ξεκινώντας από την επέκταση των λεγόμενων 'καθηκόντων Petersberg', χωρίς, ωστόσο, να υπονομεύσει το ρόλο του NATO με οποιοδήποτε τρόπο». Η κοινή άμυνα θα πρέπει σταδιακά να αποκτήσει χαρακτήρα ολοκληρωμένου συστήματος ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές της αλληλεγγύης και της αμοιβαίας συνδρομής. Η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής άμυνας προς αυτήν την κατεύθυνση θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς την Ατλαντική Συμμαχία. Η Ελλάδα πρότεινε επίσης τη σύσταση μίας εθελοντικής ανθρωπιστικής δύναμης που θα αποτελείται από νέους εθελοντές από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο της πολιτικής διαχείρισης κρίσεων. Εκτός από τις προφανείς συνέπειες, αυτό θα μπορούσε να δώσει την ευκαιρία στους νέους της ΕΕ να ταυτιστούν με το ευρωπαϊκό σχέδιο. Αναδιατυπώνοντας τα λόγια του Alain Lamassoure, η Ελλάδα υποστήριζε ότι «η Συνέλευση θα πρέπει να επιτύχει αυτό που δεν πέτυχε η Νίκαια» (ιδίως όσον αφορά τους σχετικούς περιορισμούς που θέτει η Συνθήκη της Νίκαιας -άρθρα 27 και 296).

Δεδομένου των διαφορετικών αμυντικών προτεραιοτήτων, ικανοτήτων και παραδόσεων μεταξύ των κρατών μελών της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα υποστήριξε την εισαγωγή μιας ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής στη νέα Συνθήκη, αφού η ΕΕ σχεδίαζε να επεκτείνει το φάσμα των αποστολών Petersberg σε νέους τομείς (όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας) μιας και η σχετική ρήτρα της Συνθήκης των Βρυξελλών (Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση -ρήτρα 5) είναι πλέον παρωχημένη. Επιπλέον, η Ελλάδα υποστήριζε ότι έπρεπε τα λοιπά κράτη μέλη να αφουγκραστούν την ειδική θέση (ουδέτερη μέλη) ορισμένων κρατών μελών σε σχέση με θέματα άμυνας. Δηλαδή, αν τα ουδέτερα κράτη δεν επιθυμούσαν να συμμετέχουν αμέσως στη σχετική ρήτρα, θα πρέπει να τους δοθεί η δυνατότητα να επιλέξουν τη συμμετοχή τους, σε μεταγενέστερο στάδιο. Τέθηκε υπέρ της εισαγωγής της ενισχυμένης συνεργασίας στην ΕΠΑΑ ώστε να είναι εφικτό ορισμένα κράτη μέλη που θέλουν και μπορούν, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την άμυνα ή επιχειρήσεις αφού στη διευρυμένη Ένωση η πολιτική κουλτούρα σε θέματα άμυνας διαφοροποιείται σημαντικά σε κάθε κράτος μέλος. Ωστόσο, η Ελλάδα τόνισε ότι, οι επιχειρήσεις και δράσεις που θα πραγματοποιούνταν με περιορισμένο αριθμό κρατών μελών θα έπρεπε συμβαίνει εντός του νομικού πλαισίου των Συνθηκών και των ευρωπαϊκών θεσμικών δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα πέτυχε την ενσωμάτωση, στο τελικό σχέδιο της Συνταγματικής Συνθήκης, δύο ελληνικών προτάσεων. Η πρώτη αφορούσε στην κατάργηση των τριών πυλώνων της Ένωσης (CONV 113/02), καθώς και τη σταδιακή συγχώνευση του δεύτερου πυλώνα στον πρώτο -η πρόταση ενσωματώθηκε στα άρθρα 6 και 15. Η δεύτερη αφορούσε στην ενσωμάτωση μιας ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής στη Συνταγματική Συνθήκη ως παράγοντας ενίσχυσης της αξιοπιστίας της ΕΠΑΑ με τη δυνατότητα συμμετοχής «σε μεταγενέστερο στάδιο» -η πρόταση αυτή ενσωματώθηκε στο άρθρο 42.

Στο πλαίσιο των δύο Διακυβερνητικών Διασκέψεων, η Ελλάδα υποστήριξε, μαζί με την πλειοψηφία των «παλαιών» (Ε.Ε.-15) κρατών-μελών (ειδικά του Βελγίου και του Λουξεμβούργου), τη θέση της Γερμανίας και της Γαλλίας που επιθυμούσαν την ανάπτυξη μιας αυτόνομης δράσης της Ε.Ε. σε ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. Σχετικά με την ΚΕΠΑΑ, η Ελλάδα μαζί με τη Γερμανία, την Πολωνία, το Βέλγιο, την Αυστρία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία και την Ισπανία θεώρησαν απαραίτητη την ενίσχυση της συνοχής, της αποδοτικότητας και της δράσης της Ένωσης, ειδικά μετά από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο διεθνές σύστημα.

Κύριο ερώτημα για την Ελλάδα ήταν πώς να συνδράμει στη διαμόρφωση μιας πιο ισχυρής Ευρώπης σε ένα παγκόσμιο πολυκεντρικό σύστημα. Την απάντηση έδωσε μέσα από τις διαπραγματευτικές της θέσεις που αφορούσαν: στην αναβάθμιση της ΚΕΠΑΑ υιοθετώντας το αξίωμα ενός ισχυρού Υπουργού Εξωτερικών για την Ευρωπαϊκή Ένωση που θα λειτουργεί συγχρόνως στο πλαίσιο του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στη θέσπιση ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής για την κάλυψη των ζωτικών συμφερόντων ασφάλειας όλων των κρατών-μελών και της Ένωσης συνολικά, στην ευρύτερη χρησιμοποίηση της ειδικής πλειοψηφίας με τις κατάλληλες ασφαλιστικές δικλείδες για τα ζωτικά συμφέροντα, ώστε να βρεθεί διέξοδος στην «τυραννία» της ομοφωνίας που οδηγεί συνήθως σε αποφάσεις χαμηλής εμβέλειας, καθώς και στην επέκταση της ενισχυμένης συνεργασίας στο σύνολο της ΚΕΠΑΑ και της κοινής άμυνας,

ώστε οποιεσδήποτε επιμέρους ομαδοποιήσεις χωρών επιχειρούνται, να γίνονται μέσα στο πλαίσιο των θεσμών.

Στις 12 Ιουνίου 2008 (πριν από την ανακοίνωση του τελικού αποτελέσματος του ιρλανδικού δημοψηφίσματος), η Ελληνική Βουλή επικύρωσε τη Συνθήκη της Λισσαβόνας με 250 ψήφους υπέρ, 42 κατά και 8 αποχές. Η νέα Συνθήκη διατηρεί τις καινοτομίες που εισήγαγε η Συνταγματική Συνθήκη και αφορούν σε ζητήματα ιδιαίτερου ελληνικού ενδιαφέροντος. Κατά πρώτο λόγο, προβλέπεται η ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση κατά την οποία κράτος μέλος δεχθεί ένοπλη επίθεση σε έδαφός του, τα κράτη μέλη οφείλουν να παράσχουν βοήθεια με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους. Η ρήτρα αυτή δε θίγει την ουδετερότητα ορισμένων κρατών μελών, ούτε τις υφιστάμενες υποχρεώσεις στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ (άρθρο 28Α§7 ΣΕΕ).

Διευρύνεται η εμβέλεια των «αποστολών τύπου Petersberg» και προστίθενται οι περιπτώσεις των κοινών δράσεων αφοπλισμού, της παροχής στρατιωτικών συμβουλών, της πρόληψης συγκρούσεων και της σταθεροποίησης μετά το πέρας των συγκρούσεων. Ορίζεται μάλιστα ότι οι «αποστολές τύπου Petersberg» συμβάλλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, και δη με δράσεις στο έδαφος τρίτων χωρών (άρθρο 28Β§1 ΣΕΕ). Στο ίδιο πλαίσιο προβλέπεται η καθιέρωση ενός κεφαλαίου εκκίνησης που δημιουργείται με τις συνεισφορές των κρατών μελών για την επείγουσα χρηματοδότηση των προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων σχετικά με τις «αποστολές τύπου Petersberg» (άρθρο 28§3 ΣΕΕ).

Η Συνθήκη προβλέπει, επίσης, μια σειρά δράσεων που θα επιτρέψουν σε περιορισμένο αριθμό κρατών μελών να κινηθεί γρηγορότερα προς το στόχο μίας κοινής αμυντικής πολιτικής. Ειδικότερα, προβλέπεται: Πρώτον, η εξουσία του Συμβουλίου να αναθέσει την εκτέλεση αποστολής, σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες σε συνεργασία με τον Ύπατο Εκπρόσωπο (άρθρο 28Γ ΣΕΕ). Δεύτερον, η σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας, ανοικτού σε κάθε κράτος μέλος, με σκοπό τη βελτίωση των στρατιωτικών δυνατοτήτων των κρατών μελών, την εναρμόνιση των επιχειρησιακών αναγκών, το συντονισμό των στρατιωτικών προγραμμάτων των κρατών μελών καθώς και την ενίσχυση της έρευνας και της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα (άρθρο 28Δ ΣΕΕ). Τρίτον, η δυνατότητα «μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας» μεταξύ των κρατών μελών που πληρούν τα υψηλότερα κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων και αναλαμβάνουν τις δεσμεύσεις που προβλέπονται στο Πρωτόκολλο περί διαρθρωμένης συνεργασίας (άρθρο 28Ε ΣΕΕ). Η σύσταση της διαρθρωμένης συνεργασίας αποφασίζεται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία εντός 3 μηνών από την ανακοίνωση της πρόθεσης των κρατών μελών που το επιθυμούν να συνεργαστούν πιο στενά στον τομέα της άμυνας.

Η θέσπιση ισχυρών θεμελίων άσκησης της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτική Ασφάλειας καθώς και της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, που συμβάλλουν στην εμβάθυνση του ευρωπαϊκού εγχειρήματος ενισχύεται με την εισαγωγή των δύο ρητρών. Από τη μία η ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής στον τομέα της άμυνας, που προβλέπει την υποχρέωση βοήθειας σε περίπτωση κατά την οποία κράτος μέλος δεχθεί ένοπλη επίθεση και από την άλλη η ρήτρα αλληλεγγύης, που συνεπάγεται αμοιβαία βοήθεια σε τρομοκρατικές επιθέσεις ή απειλές και σε φυσικές ή προκαλούμενες από τον άνθρωπο καταστροφές.

Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, αποτελεί άμεση προτεραιότητα για την Ελλάδα η ανάληψη πρωτοβουλιών και η αναζήτηση νέων ή η ενίσχυση υπαρχουσών πολιτικο-οικονομικών συμμαχιών, αξιοποιώντας μεν ιστορικούς ή άλλους δεσμούς, αλλά βασιζόμενοι με απόλυτα ρεαλιστικό τρόπο στα κοινά συμφέροντα. Επείγει δε η αντιμετώπιση χρόνιων παθογενειών σε θέματα μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού. Η φύση των προβλημάτων ασφαλείας και του διαμορφούμενου διεθνούς περιβάλλοντος στα Βαλκάνια, Μεσόγειο και Μέση Ανατολή απαιτούν μια πολυεπίπεδη και συνολική αντιμετώπιση, ενώ οι νέοι προσανατολισμοί της ΕΕ και του ΝΑΤΟ διαμορφώνουν νέους ρόλους για τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις, αλλά και νέες προκλήσεις για τον ελληνικό μηχανισμό εθνικής ασφάλειας και την ελληνική εξωτερική πολιτική γενικότερα. Συνακόλουθα, κρίνεται ως απαραίτητη η σύσταση ενός επιτελικού οργάνου για την συστηματική σχεδίαση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της ελληνικής στρατηγικής εθνικής ασφάλειας.

Από το 1981, που η Ελλάδα εντάχθηκε στην ευρωπαϊκή κοινότητα πέτυχε χάρη στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης να εξευρωπαϊσεί θεσμούς και δομές της πολιτικής της ζωής. Ωστόσο, συγκριτικά με τα άλλα κράτη μέλη τόσο της ΕΕ όσο και του ΝΑΤΟ, η Ελλάδα, σε σχετικούς όρους, κατατάσσεται ως η χώρα με τις υψηλότερες στρατιωτικές δαπάνες αφού οι ελληνικές αμυντικές δαπάνες επί σειρά πολλών ετών σταθερά υπερβαίνουν κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Ενδεικτικά, το 2007 ανήλθαν στο 5,64% του ΑΕΠ., μέγεθος που είναι υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου ευρωπαϊκού και νατοϊκού μέσου όρου για το ίδιο έτος. Σε κάθε περίπτωση, το ύψος των αμυντικών δαπανών εξακολουθεί να είναι υπέρογκο, αναντίστοιχο με τις διεθνοπολιτικές εξελίξεις στην περιοχή και τους διακηρυσσόμενους διεθνείς στόχους της χώρας.

Η Ελλάδα, λόγω των ιδιαιτεροτήτων της γεωπολιτικής της θέσης και κατ' επέκταση των απειλών που αναφύονται και καλείται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, είναι εκ των πραγμάτων υπέρ της ανάπτυξης ευρωπαϊκής αμυντικής ταυτότητας αφού εξυπηρετεί άμεσα τα εθνικά της συμφέροντα. Η πολιτική της Ελλάδας βασίζεται στη διαπίστωση ότι τα εθνικά συμφέροντα υπηρετούνται καλύτερα από τη σταθερότητα και τη δημοκρατία στα Βαλκάνια ενώ η αποτρεπτική ισχύς της ΕΠΑΑ είναι η καλύτερη εγγύηση για την ανάπτυξη και διασφάλιση της ευημερίας της χώρας. Ωστόσο, πέρα από το ευρωπαϊκό επίπεδο και τις συμμαχίες που συνάπτει για την επίτευξη των στόχων της, σε εθνικό επίπεδο, οι δομές υπολείπονται σε επίπεδο εξευρωπαϊστικών μεταρρυθμίσεων. Στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον, με τις αναφύομενες νέες απειλές κρίνεται αναγκαίος ο σχεδιασμός ενός εκπαιδευτικού προγράμματος που θα συνεισφέρει στη βελτίωση των ειδικών και βασικών ικανοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική και συνεκτική ανάλυση έγκαιρης προειδοποίησης και για την συγκρότηση μιας κοινής γλώσσας εντός του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας αναφορικά με την πρόληψη κρίσεων.

ΕΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που πραγματοποιήθηκε στις 29 -30 Οκτωβρίου 2009, και είχε ως κύριο άξονα ενδιαφέροντος την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας καθώς και

άλλων θεσμικών αλλά και πρακτικών ζητημάτων, που προκύπτουν από αυτή, όπως είναι η εκλογή των Ευρωπαίων πολιτικών που αναλαμβάνουν τις δύο νέες σημαντικές θέσεις της Ε.Ε. Αναφορικά με τη συζήτηση εν όψει της Διάσκεψης της Κοπεγχάγης για τις κλιματολογικές αλλαγές, παρά τις διαφωνίες που προέκυψαν, τα περισσότερα κράτη μέλη συμφωνούν ότι το ύψος της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να αποφασιστεί πριν τη Διάσκεψη της Κοπεγχάγης, όπου η Ε.Ε. φιλοδοξεί να ασκήσει ηγετικό ρόλο στην επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Όσον αφορά στον τομέα της οικονομίας, το κύριο μέλημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ήταν η στήριξη των κυβερνήσεων και των κεντρικών τραπεζών, μέχρις ότου διασφαλιστεί η ανάκαμψη.

Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο συζητήθηκε το ακανθώδες θέμα της λαθρομετανάστευσης. Σύμφωνα με το σχέδιο συμπερασμάτων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε επιπλέον προσπάθειες για την εφαρμογή του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, καθώς και για την έμπρακτη και αποτελεσματική αλληλεγγύη προς τα κράτη μέλη που βρίσκονται υπό πίεση. Σε ό,τι αφορά την αναβάθμιση του ρόλου της Frontex, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει, στις αρχές του 2010 τις προτάσεις της σχετικά με τις κοινές επιχειρησιακές δράσεις, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για κοινές επιχειρήσεις στη θάλασσα, την ενίσχυση της συνεργασίας της Frontex με τις χώρες προέλευσης και διακίνησης λαθρομεταναστών και τη δρομολόγηση κοινών πτήσεων επιστροφής των λαθρομεταναστών στις χώρες τους με χρηματοδότηση από τη Frontex. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τα προγράμματα για την Περιφερειακή Προστασία, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και επισημάνθηκε η ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες διαλόγου με τη Λιβύη.

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται στις σημαντικές αλλαγές που επιφέρει η Συνθήκη της Λισαβόνας επισημαίνοντας τη θέσπιση της θέσης του Έπαυτο Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, ο οποίος διεξάγει πολιτικό διάλογο με τρίτους εξ ονόματος της Ένωσης και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και τις διεθνείς διασκέψεις. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται και στη θέσπιση του «μόνιμου» Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, με θητεία 2,5 ετών και στην αναβάθμιση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων, που αποκτούν δικαίωμα ελέγχου της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας από τα όργανα της Ένωσης. Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο τα παραπάνω αποτελούν μια θετική εξέλιξη αφού στόχος είναι να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση «μία φωνή» στη διεθνή σκηνή. Ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Gordon Brown, δήλωσε ότι ο νέος Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy, κατά τη θητεία του ως πρωθυπουργός του Βελγίου είχε φέρει μια περίοδο σταθερότητας στο Βέλγιο μετά από μήνες αβεβαιότητας. Πρόσθεσε ότι η Catherine Ashton, η νέα Έπατη Εκπρόσωπος/Αντιπρόεδρος της Ε. Επιτροπής, θα έχει μια μοναδική θέση στην ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική για τα επόμενα πέντε χρόνια, τονίζοντας ότι η Βρετανία θα παραμείνει στην καρδιά της Ευρώπης. Αναφερόμενος στην Catherine Ashton, τόνισε ότι δίνει στην Βρετανία μία ισχυρή φωνή μέσα στο Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο, η Catherine Ashton δεν έγινε δεκτή με ενθουσιασμό, τουλάχιστον από τον ευρωπαϊκό τύπο, με τους επικριτές της να την κατηγορούν για έλλειψη εμπειρίας.

▪ “EU selects first president”, Financial Times, 19/11/2009.

- “Herman who? The world greets new EU President”, The Independent, 20/11/2009.
- “Nothing presidential about new EU president's job”, The Independent, 17/11/2009.
- Barber T, “The Lisbon treaty”, Financial Times, 4/11/2009.
- Barber T, “World watches EU experiment”, Financial Times, 18/11/2009.
- Cienski J, “Czech president signs Lisbon treaty”, Financial Times, 3/11/2009.
- Grice A “The Big Question: Who will be the EU's first president, and why is the role so contentious?”, The Independent, 18/11/2009 .
- Grice A, “Blair 'happy to be out of race for Europe job”, The Independent, 21/11/2009.
- Merrick J, “Lady Ashton... well, at least she's not Tony”, The Independent, 22/11/2009.

Γαλλικός τύπος

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται από το Γαλλικό τύπο στην ολοκλήρωση της διαδικασίας επικύρωσης και την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας. Εκτός από την τελική επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας, η επιλογή του Προέδρου και του Έπαυτο Εκπροσώπου, και των διαχωριστικών γραμμών που προκύπτουν απασχόλησε ιδιαίτερα το γαλλικό τύπο. Όλη η προετοιμασία για την επιλογή των δύο αξιωματούχων έγινε πίσω από κλειστές πόρτες ή τηλεφωνικώς. Διεφάνη, όμως, η επιμονή του Gordon Brown να προωθήσει την υποψηφιότητα του Tony Blair και η βρετανική άρνηση στην επιβολή του «κοινού υποψηφίου».

Ο Valéry Giscard d'Estaing, συντάκτης του σχεδίου ευρωπαϊκού Συντάγματος που απορρίφθηκε από τους Γάλλους και τους Ολλανδούς, εξέφρασε τις ανησυχίες του στο “Le Point” για τη λάθος τροπή που έλαβε η όλη «υπόθεση». Επεσήμανε ότι η επιλογή του πρώτου Προέδρου του Συμβουλίου είναι ένα γεγονός ιστορικής σημασίας. Υπήρχε, όμως, έλλειψη προετοιμασίας. Επισημαίνεται ότι ο Nicolas Sarkozy αποστασιοποιήθηκε από την υποψηφιότητα του Tony Blair, παρατηρώντας ότι η αδιαφορία του Λονδίνου για το ευρώ «εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα». Άλλα ονόματα υποψηφίων που κυκλοφόρησαν ήταν αυτό του Ολλανδού Πρωθυπουργού Jan Peter Balkenende, του πρώην Προέδρου της Φινλανδίας Paavo Lipponen Tapio και της πρώην Προέδρου της Ιρλανδίας Mary Robinson. Επίσης, ο Jean-Claude Juncker είχε εκφράσει ανοιχτά το ενδιαφέρον του. Στο ερώτημα Tony Blair ή Jean-Claude Juncker υπήρχαν αντιδράσεις μιας και ο πρώτος δεν είχε θέσει επίσημα υποψηφιότητα, αν και εμφανιζόταν ως πολύ ισχυρή προσωπικότητα, και για τον δεύτερο υπήρχαν αμφιβολίες για το αν θα μπορούσε να σταθεί στις διαπραγματεύσεις. Βέβαια, το ότι ο μελλοντικός Πρόεδρος της Ευρώπης θα μπορούσε να είναι ο πρώην πρωθυπουργός μιας «ευρωσκεπτικιστικής» χώρας τροφοδότησε ανησυχίες αλλά χαρακτηρίζονταν από το γαλλικό τύπο ως το φαβορί που «ρίχνεται σε μια κούρσα» απέναντι στον Jean-Claude Juncker.

Αναφορικά με την τελική επιλογή των δύο ανώτερων αξιωματούχων, ο Γαλλικός τύπος αναφέρθηκε στην «ανεπαίσθητη» μέχρι τώρα παρουσία του Βέλγου πρωθυπουργού Herman Van Rompuy, ο οποίος διορίστηκε ως Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, και στην διπλωματική απειρία της νέας Έπατης Εκπροσώπου Βρετανής Catherine Ashton, η οποία δεν έχει διατελέσει ποτέ Υπουργός. Με αυτά τα άγνωστα πρόσωπα που πρέπει να δώσουν ένα «πρόσωπο» στην Ευρώπη, η απογοήτευση των φιλοευρωπαϊστών στα μέσα ενημέρωσης είναι εμφανής. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο Γαλλικό τύπο «οι ευρωσκεπτικιστές το διασκεδάζουν». «Γιατί κρίνουμε προτού δούμε τι θα γίνει;», αναρωτήθηκε ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy και πρόσθεσε ότι ο Van Rompuy είναι μία από τις ισχυρότερες προσωπικότητες γύρω

από το τραπέζι του Συμβουλίου. Ο Nicolas Sarkozy δικαιολόγησε και την επιλογή της Catherine Ashton αναφέροντας ότι «έχουμε συμφέρον να στείλουμε αυτό το μήνυμα στους Βρετανούς φίλους μας ότι είναι στην Ευρώπη, και ότι τους χρειαζόμαστε».

- Le traité de Lisbonne entrera en vigueur le 1er décembre, Le Monde, 5/10/2009.
- UE: les jeux restent ouverts pour la présidence du conseil, Le Figaro, 12/11/2009.
- L'UE remet de l'ordre dans ses moyens diplomatiques, Le Figaro, 30/10/2009.
- Les vingt-sept à la recherche d'un président idéal, Le Figaro, 29/10/2009.
- La prudence européenne de Blair agace Brown, Le Figaro, 28/10/2009.
- Jean-Claude Juncker & Tony Blair qui sera le visage de l'Europe, Le Monde, 28/10/2009.
- Les nouveaux représentants de l'europe vont devoir s'imposer, Le Monde, 20/11/2009.
- La presse européenne decue par le choix de Bruxelles, Le Figaro, 20/11/2009.

Γερμανικός τύπος

Την επομένη της υπογραφής της Συνθήκης της Λισαβόνας από τη Τσεχία ξεκίνησε μία έντονη συζήτηση πρώτον, για το μέλλον της Ευρωπαϊκής ενοποίησης και δεύτερον, για το ποιος θ' αναλάβει τις θέσεις κορυφής. Στόχος της επισκόπησης που ακολουθεί είναι ν' αναδείξει πώς ο γερμανικός τύπος προωθεί και αντιδρά στις Ευρωπαϊκές εξελίξεις, έχοντας ως γνώμονα τα δύο αλληλένδετα αυτά θέματα.

Κατά τις αρχές Νοεμβρίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες χαρακτηρίστηκε για τα «καυτά» της θέματα, κάτι που την κατέστησε πιο ενδιαφέρουσα από τις προηγούμενες. Είναι αξιοσημείωτος ο ενθουσιασμός που αποτυπώνεται σε μία πληθώρα άρθρων που φέρουν τίτλους όπως: «Η ΕΕ ανασαίνει», «Η μεταρρύθμιση της ΕΕ μπορεί να ξεκινήσει», «Το ξεκίνημα της νέας ΕΕ», «Η νέα Ευρώπη θ' αποτελεί από την 1^η Δεκέμβρη πραγματικότητα»..Το μήνυμα που προβάλλεται είναι ότι η ΕΕ διέρχεται μία ιστορική περίοδο όπου οι νέες ευκαιρίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν καταλλήλως για να «γίνουμε πιο αποτελεσματικοί», όπως αναφέρουν πολιτικοί κύκλοι στη Γερμανία.

Οι γερμανοί αρθρογράφοι τονίζουν ότι προς το που θα κατευθυνθεί η ΕΕ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις προσωπικότητες, οι οποίες θ' αναλάβουν τις θέσεις-κλειδιά, αλλά και από τις επιλογές και την πολιτική θέληση των κρατών μελών για το πόσο ισχυρές θα είναι αυτές. Μεταφέροντας την αγωνία και ένταση που κυριαρχεί τις τελευταίες εβδομάδες, η Die Welt διερωτάται εάν έχει όντως το θέμα τόση μεγάλη σημασία, ιδίως για τους πολίτες.

Από τα μέσα Νοεμβρίου, το θετικό κλίμα δίνει τη σκυτάλη στις ανησυχίες που σχετίζονται κυρίως με τα κριτήρια που τα κράτη-μέλη επιλέγουν τους υποψηφίους: καταλληλότητα/ ικανότητα ή κομματικά συμφέροντα (κριτική στη Μέρκελ). Η τελική επιλογή των Rompruy και Ashton βρέθηκε στο στόχαστρο σκληρής κριτικής. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κριτική αυτή είναι από τις πιο αιχμηρές, τουλάχιστον των τελευταίων μηνών, το λεξιλόγιο δε που χρησιμοποιείται αποτυπώνει μία έντονη απογοήτευση. Είναι χαρακτηριστική η φράση του άρθρου: «Καλημέρα θλίψη». Κατά τους Γερμανούς, οι δύο υποψήφιοι αντανακλούν τον απόλυτο συμβιβασμό των κρατών-μελών, αλλά και την απάθεια εκ μέρους των μικρών κρατών. Τοποθετώντας δύο «αγνώστους» σε θέσεις που κρίνουν την αξιοπιστία και το κύρος της ΕΕ διεθνώς (ειδική αναφορά του γερμανικού

τύπου στον αρνητικό αντίκτυπο σε ΗΠΑ και Ρωσία) δεν είναι η καλύτερη δυνατή επιλογή.

Συνοψίζοντας, το βασικό συμπέρασμα είναι ότι η εκλογή των δύο συγκεκριμένων προσώπων αποτελεί τρανταχτή απόδειξη του πώς οι Ευρωπαίοι ηγέτες αντιλαμβάνονται την ΕΕ του μέλλοντος. Ένα προφίλ «χαμηλών τόνων» δεν ανταποκρίνεται στη «γερμανική ιδέα για την Ευρώπη».

- Stefanie Bolzen und Christoph B. Schiltz, “Feilschen um Mister Europa”, Die Welt, 1/11/2009
- “Die EU-Reform kann beginnen”, Die Welt, 4/11/2009
- Clemens Wergin, “Der Anfang des neuen Europas”, Die Welt, 4/11/2009
- Martin Winter, “Union der Zwerge”, Sueddeutsche Zeitung, 11/11/2009
- Christoph B. Schiltz, “Herr und Frau Niemand sind nicht die beste Wahl”, Die Welt, 20/11/2009
- Andreas Ross, “Kompromiss alter Schule”, Frankfurter Allgemeine Zeitung, 20/11/2009
- Ansgar Graw, “Europas Selbstverzweigung schockt die USA”, Die Welt, 21/11/2009
- Michael Stuermer, “Gefährliches Achselzucken”, Die Welt, 26/11/2009

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Ιωακείμης Π.Κ., «Η σημασία κανόνων και θεσμών», 13/11/2009, ΤΑ ΝΕΑ
- Ιωακείμης Π.Κ., «Τα προσόντα του προέδρου και «υπουργού»...», 6/11/2009, ΤΑ ΝΕΑ,
- Βερέμης Θ, «Το Κυπριακό και πάλι», 25/10/2009, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.
- Κουλουμπής Θ, «Το «δόγμα Ομπάμα», 6/11/2009, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Σωτηρόπουλος Δ, «Η διεθνής πολιτική ως θέατρο 8/11/2009, ΤΟ ΒΗΜΑ

ΞΕΝΟΣ

- Atkins R., Chaffin J., Dyer G., “EU leaders step up pressure on renminbi”, 22/11/2009, Financial Times.eelection09
- Pignal S., Chaffin J., Tait N., “EU members vie for pivotal Brussels posts”, 23 /11/2009, Financial Times.
- Barber T., “Europe is risking irrelevance as the world moves on”, 20/11/2009, Financial Times.
- Pignal S., Chaffin J., Tait N., “Contest starts for plum EU posts” 20/11/2009, Financial Times.
- Barber T., Parker G., Cienski J., “Lack of consensus delays decision on EU posts”, 17/11/2009, Financial Times.
- Parker G., Masters B., “Darling pressed to hold back on EU regulation”, 16 /11/2009, Financial Times.
- MacDonald N, Eddy K, “A state still in search of team spirit”, 11 /11/2009, Financial Times.
- Pickard J, Parker G, “Brown stays in favour of Blair EU presidency”, 2/11/2009, Financial Times.

- Wagstyl S, "Central and east Europe cautioned on foreign debt", 2/11/2009, Financial Times.
- Merrick J, "Tory Eurosceptics threaten 'all-out war' over Brussels", 9/11/2009, The Independent.
- Grice A, Lichfield J, Mock V, "European leaders choose the path of least resistance", 20/11/2009, The Independent.
- Grice A "The Big Question: Who will be the EU's first president, and why is the role so contentious?", 18/11/2009, The Independent.
- Barber T, "EU is warned over haggling for presidency", 17 /11/2009, Financial Times.
- Chaffin "MEPs set to flex muscles over Brussels posts", 25/11/2009, Financial Times.
- Barber T, "Germany covets ECB presidency, say diplomats", 17/11/2009, Financial Times.
- Grice A, "Blair 'happy to be out of race for Europe job", 21/11/2009, The Independent.
- Pignal S, "Winners and losers: How member states fared", 27 /11/2009, Financial Times.
- Morris N, "Czechs leave Cameron stranded over Lisbon Treaty", 4/11/2009, The Independent.
- Pignal S, "EU pressed to appoint more women to top jobs", 16/11/2009, Financial Times.
- "Blair refuses to give up on EU presidency", 2/11/2009, Financial Times.
- Cienki J, "Czech president signs Lisbon treaty", 3/11/2009, Financial Times.
- "EU to act quickly to appoint president", 3/11/2009, Financial Times.
- Janicek K, "Czech court endorses EU reform treaty", 3/11/2009, The Independent.
- Barber T., "Lisbon will not end the EU's problems", 4/11/2009, Financial Times.
- Münchau M, "How to pick a new leader for Europe", 9/11/2009, Financial Times.
- Barber T, "Decision time nears for EU presidency", 11 /11/2009, Financial Times.
- Friedman V, "Europe needs a man who's suited to the job", 13/11/2009, Financial Times.
- Hague w, "UK needs different 'top job' in Brussels", 15 /11/2009, Financial Times.
- "EU is warned over haggling for presidency", 17/11/2009, Financial Times.
- "Nothing presidential about new EU president's job", 17/11/2009, The Independent.
- "Germany covets ECB presidency, say diplomats", 18/11/2009, Financial Times.
- Barber T, "World watches EU experiment", 18/11/2009, Financial Times.
- "EU leaders remain divided over top jobs", 18 /11/2009, Financial Times.
- Barber T, "Bloc members divided as deadline nears", 19 /11/2009, Financial Times.
- "EU selects first president", 19 /11/2009, Financial Times.
- "Herman who? The world greets new EU President", 20/11/2009, The Independent.
- Münchau M, "Van Rompuy is the right man for the job", 22 /11/2009, Financial Times.
- Merrick J, "Lady Ashton... well, at least she's not Tony", 22/11/2009, The Independent.
- Goodman A, "Leadership learned in the union", 24 /11/2009, Financial Times.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- "Europe's foreign service: from design to delivery", 25/11/2009 στο <http://www.epc.eu>
- Bigo D.& Jeandesboz J., "Border Security, Technology and the Stockholm Programme", CEPS Liberty and Security in Europe, 16/11/2009 στο www.ceps.eu.

- Braun M., "Understanding Klaus: The Story of Czech Eurorealism", CEPS EPIN Working Papers, 25/11/2009 στο www.ceps.eu
- Cihangir D., «Η Έκθεση Προόδου της Ευρ. Επιτροπής για την Τουρκία: μία τουρκική άποψη», "Blog-Διάλογοι", 14/11/2009 στο blogs.eliamep.gr
- De Grauwe P., "The Dilemma of the Dollar", CEPS Commentaries, 26/11/2009 στο www.ceps.eu
- Düzgit S. A. & Tocci N., "Transforming Turkish Foreign Policy: The Quest for Regional Leadership and Europeanisation", CEPS Commentaries, 13/11/2009
- Emerson M., "From Central Asian Strategy into EurAsian Strategy", CEPS Commentaries, 5/11/2009
- Fujiwara N., "Flexible Mechanisms in Support of a New Climate Change Regime: The Clean Development Mechanism and beyond", CEPS Task Force Reports, 20/11/2009 στο www.ceps.eu
- Grant Ch., "An open letter to David Cameron", CER bulletin – Δεκέμβριος 2009/ Ιανουάριος 2010 στο <http://www.cer.org.uk/>
- Grant Ch., "What to do about the Lisbon treaty? Four options for the Conservatives" Policy brief, Νοέμβριος 2009 στο <http://www.cer.org.uk/>
- Gros D., "Next time must be different", CEPS Commentaries, 5/11/2009.
- Gros D., "The long shadow of the wall on Europe's economy", 13/11/2009 στο www.ceps.eu.
- Kaczyński P. M. & Ó Broin P., "Two new leaders in search of a job description", CEPS Policy Briefs, 25/11/2009 στο www.ceps.eu
- Missiroli A., "Two cheers and one lesson for the EU", EPC Commentary 23/11/2009 στο <http://www.epc.eu>
- Pawlak P., "Made in the USA? The Influence of the US on the EU's Data Protection Regime", CEPS Liberty and Security in Europe, 20/11/2009 στο www.ceps.eu.
- Popescu N., "Re-setting the Eastern Partnership in Moldova", CEPS Policy Briefs, 13/11/2009 στο www.ceps.eu.
- Roth F., "Who can be trusted after the financial crisis?", CEPS Working Documents, 5/11/2009.
- Theophanous A., "The EU, Turkey and Cyprus: What Next?", ELIAMEP Thesis, 7/2009.
- Tilford S., "Rebalancing the Chinese economy", Νοέμβριος 2009 στο <http://www.cer.org.uk/>
- Καζάκος Π., «Ιδέες για τη θεσμική θωράκιση της δημοσιονομικής πολιτικής», 30/11/2009, ELIAMEP blog στο blogs.eliamep.gr.
- Κοτσιαρός Αθ., «Η Έκθεση Προόδου της Ευρ. Επιτροπής για την Τουρκία: μία ελληνική άποψη» "Blog-Διάλογοι", 23/11/2009 στο blogs.eliamep.gr
- Προέδρου Φ., «Η ελληνική πολιτική ενεργειακής ασφάλειας. Οι ελληνικές θέσεις στο πλαίσιο της ΕΕ και η δράση για την εξασφάλιση προμηθειών», Κείμενο Εργασίας Νο 4, Οκτώβριος 2009 στο www.eliamep.gr.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 2/12/2009: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) διοργανώνει συζήτηση για την παρουσίαση της Δεύτερης Έκθεσης της Ανεξάρτητης Επιτροπής για την Τουρκία με τίτλο «**Η Τουρκία στην Ευρώπη: Σπάζοντας το φαύλο κύκλο**». Χαιρετισμός: Καθηγητής Λουκάς Τσούκαλης, Πρόεδρος ΕΛΙΑΜΕΠ (), Παρουσιάσεις μελών της Ανεξάρτητης Επιτροπής για την Τουρκία Ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία: Martti Ahtisaari (πρώην Πρόεδρος της Φιλανδίας, Κάτοχος Νόμπελ Ειρήνης 2008), Emma Bonino (Αντιπρόεδρος της Γερουσίας της Ιταλίας, πρώην Ευρωπαϊά Επίτροπος), Albert Rohan (πρώην Γενικός Γραμματέας Εξωτερικών Σχέσεων της Αυστρίας). Σχολιασμοί: Καθηγητής Θάνος Βερέμης (Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αντιπρόεδρος ΕΛΙΑΜΕΠ), Καθηγητής Παναγιώτης Ιωακειμίδης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία.
- 26/11/2009: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και η Πρεσβεία της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Αθήνα διοργάνωσαν διάλεξη του Jan Krzysztof Bielecki, πρώην Πρωθυπουργού της Πολωνίας, Προέδρου & Διευθύνοντος Συμβούλου της Τράπεζας Pekao SA με θέμα «**Η επιτυχία της οικονομίας της Πολωνίας δεδομένης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης**». Τη συζήτηση συντόνισε ο Δρ. Jens Bastian, Ερευνητής Α', ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα.
- 16/11/2009: Το Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης Europe Direct του ΕΛΙΑΜΕΠ και το Europe Direct-Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης Ηπείρου διοργάνωσαν ανοιχτή συζήτηση με θέμα «**Δημοσιονομική και Οικονομική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση**». Στη συζήτηση συμμετείχαν οι Γιώργος Γλυνός (Ερευνητής «Σταύρος Κωστόπουλος» ΕΛΙΑΜΕΠ, πρώην ανώτερος αξιωματούχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Πάσχος Μανδραβέλης (Δημοσιογράφος, Καθημερινή), Δημήτρης Παπούλιας (Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώην Πρόεδρος ΔΕΗ και ΟΤΕ), Λουκάς Τσούκαλης (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ), Ιωάννινα..
- 13/11/2009: Το Κέντρο Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής (ΚΕΠΠ), το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (ΙΔΟΣ), διοργάνωσαν Διεθνές Συνέδριο με τίτλο «**Νοτιοανατολική Ευρώπη: Κρίση & Προοπτικές**» που οργανώθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
- 6/11/2009: Το ΕΚΕΜΕ, πραγματοποίησε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, με θέμα: «**Ευρωπαϊκή Προοπτική της Τουρκίας**». Κύριοι ομιλητές: Χρήστος Ροζάκης, Αντιπρόεδρος, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εταίρος του ΕΚΕΜΕ, Isil Karakas, Δικαστής, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Στρογγυλό Τραπέζι: Σωτήρης Βαλντέν, στέλεχος της ΕΕ, εταίρος του ΕΚΕΜΕ, Γιώργος Γλυνός, τ. στέλεχος της Ε.Ε., μέλος ΔΣ του ΕΚΕΜΕ, Κώστας Ζέπος, Πρόεδρος ε.τ., Γιώργος Κουμουτσάκος, Ευρωβουλευτής, Ms. Tulu Gumustekin, Πρόεδρος, ICiB Joint Coordination and Management Board, Istanbul Centre in Brussels. Τη συζήτηση συντόνισε ο Πρόεδρος του ΕΚΕΜΕ Νίκος Φραγκάκης, Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντικός, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Λούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κοτσιαράς, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μπότσιου, Κων/να, Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eerp.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαράς, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχδου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0204
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08.pdf](http://eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eerp.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eerp.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eerp.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eerp.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, *Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013*, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01)
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

B. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04_2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06_2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντίδης, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04_2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>